

**ХАВСРАЛТ: “УЛСЫН ТӨСВИЙН 2023 ОНЫ ХӨРӨНГӨ
ОРУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН”
СЭДЭВТ АУДИТЫН ТАЙЛАН**

**ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭРЭГЖИЛТЭД ТАВИХ ХЯНАЛТ,
ХАРИУЦЛАГЫН ТОГТОЛЦООГ САЙЖРУУЛЖ ХӨРӨНГӨ
ОРУУЛАЛТЫН ҮР ӨГӨӨЖИЙГ НЭМЭГДҮҮЛЭХ
ШААРДЛАГАТАЙ БАЙНА**

АГУУЛГА

ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ	55
ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ	57
БҮЛЭГ 1. ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭ, ОЛГОХ САНХҮҮЖИЛТИЙГ ОНОВЧТОЙ ТӨЛӨВЛӨХГҮЙ БАЙГАА НЬ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮР ДҮНГ БУУРУУЛЖ БАЙНА	58
<i>Төлөвлөлтийн шаардлага хангаагүй төсөл, арга хэмжээг улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд тусгаж байгаа нь өртөг нэмэгдэх, хэрэгжилт удаашрах шалтгаан болж байна</i>	58
<i>Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний тухайн жилийн санхүүжилтийг хэрэгжих хугацаатай уялдуулж төлөвлөөгүй байна</i>	59
<i>Өмнөх оноос шилжин хэрэгжих зарим төсөл, арга хэмжээг төсөвт тусгахгүй орхигдуулсан ба төсөл, арга хэмжээний өртгийг нэмэгдүүлэх замаар шинэ арга хэмжээ шилжих нэрээр төлөвлөсөн байна</i>	60
<i>Барилга байгууламжийн төсөвт өртөг, нэмэгдэл зардлын тооцоололд тавих хяналт хангалтгүй байна</i>	61
БҮЛЭГ 2. ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭРЭГЖИЛТЭД ТАВИХ ХЯНАЛТ ХАНГАЛТГҮЙ, ХАРИУЦЛАГА ТООЦОХ ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ ДУТМАГ БАЙНА	63
<i>Улсын төсвийн 2023 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний тухайн жилд төлөвлөсөн санхүүжилт нь 83.2 хувийн гүйцэтгэлтэй байна</i>	63
<i>Зарим төсөл, арга хэмжээнд илүү санхүүжилт олгосон, зураг төслөөс зөрүүтэй хийгдсэн ажлыг санхүүжүүлэхдээ бодит гүйцэтгэлд үндэслээгүй байна</i>	64
<i>Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний хэрэгжих хугацааг хянах, хариуцлага тооцох арга зам, эрх зүйн зохицуулалт хангалтгүй байна</i>	67
<i>Хөрөнгө оруулалтын зарим төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт, үе шат бүрд тавих захиалагчийн хяналт хангалтгүй, ажлын гүйцэтгэлийг бодитоор баталгаажуулахгүй байна</i>	69
<i>Барилга байгууламжийг байнгын ашиглалтад хүлээн авахдаа холбогдох дүрмийн хэрэгжилтийг хангахгүй байгаа нь хяналт хариуцлагын тогтолцоонд сөргөөр нөлөөлж байна</i>	73
БҮЛЭГ 3. ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭГ АЧ ХОЛБОГДЛООР НЬ ЭРЭМБЭЛЖ ТӨЛӨВЛӨХГҮЙ БАЙГАА НЬ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮР ДҮНГ БУУРУУЛЖ БАЙНА	76
<i>Төсөл, арга хэмжээг иж бүрэн байдлаар төлөвлөөгүй, барилгын ажил хугацаандаа хэрэгжээгүйгээс зарим төсөл, арга хэмжээний ашиглалт, үр дүн хангалтгүй байна</i>	76
<i>Хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг тэргүүлэх ач холбогдол, хэрэгцээ шаардлагаар эрэмбэлж төлөвлөхгүй байгаа нь үр ашиг багатай арга хэмжээг санхүүжүүлэхэд хүргэж байна</i>	77
ДҮГНЭЛТ	79
ЗӨВЛӨМЖ	81
ХАВСРАЛТ	83

ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

Аудит хийсэн үндэслэл, бүрэн эрх

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1 дэх, 11 дүгээр зүйлийн 11.1, 11.5 дахь заалт, Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хорооны 2023 оны 08 дугаар тогтоолд үндэслэн Төрийн аудитын байгууллагын хуульд заасан бүрэн эрхийн хүрээнд аудитыг хийж гүйцэтгэв..

Аудитын зорилго, зорилт

Улсын төсвийн 2023 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүнд аудит хийж, аудитын дүн, дүгнэлт зөвлөмжийг Улсын Их Хурал болон холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулахад аудитын зорилго чиглэгдсэн. Уг зорилтын хүрээнд дараах дэд асуудлуудад аудитыг чиглүүлэн хийж гүйцэтгэлээ. Үүнд:

- Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний холбогдох тооцоолол, баримт бичгийг үндэслэлтэй боловсруулж, санхүүжүүлсэн эсэх;
- Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээг хугацаанд нь гүйцэтгүүлж хүлээн авсан эсэх;
- Хэрэгжсэн төсөл, арга хэмжээ нь төлөвлөсөн үр дүнд хүрсэн эсэх.

Аудитын хамарсан хүрээ

Улсын төсвийн 2023 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд тусгасан төсөл, арга хэмжээг төлөвлөж хэрэгжүүлсэн Төсвийн ерөнхийлөн захирагч, тэдгээрийн харьяа байгууллагууд болон Барилгын хөгжлийн төв, Эрчим хүчний хөгжлийн төв, Зам, тээврийн хөгжлийн төв зэрэг холбогдох бусад байгууллага, гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжийг хамруулан төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, ТЭЗҮ, зураг төсөл, магадлалын ерөнхий дүгнэлт, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, тайлан, гүйцэтгэгчтэй байгуулсан гэрээ, олгосон санхүүжилт, төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт, үр дүнг хамруулан аудитыг хийж гүйцэтгэсэн.

Аудитын арга зүй

Аудитад гүйцэтгэлийн аудитын стандарт АДБОУС 100, 300, 400, 3000-3100, 4000, Монгол Улсын төрийн аудитын стандарт MNS 6817-5:2020 Гүйцэтгэлийн аудитын зарчим, MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817-7:2020 Гүйцэтгэлийн аудитын стандарт, MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудитын стандарт, “Төрийн аудитын байгууллагаас аудит хийх журам”-ыг баримтлан аудитын зорилго, зорилт, асуудлын шинжилгээний асуултад хариулт өгөхөд шаардагдах нотлох баримтыг цуглуулж, баримтжуулан, тэдгээрийг тулган баталгаажуулах, дүн шинжилгээ хийх, төлөвлөсөн болон хүрсэн үр дүнг харьцуулан шинжилгээ хийх, төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийг түүвэрлэн шалгах зэрэг арга зүйг ашигласан.

Аудитад ашигласан шалгуур үзүүлэлт

Аудитад дараах шалгуур үзүүлэлтийг ашиглав. Үүнд:

- Монгол Улсын 2023 оны төсвийн тухай хууль, түүнд оруулсан нэмэлт өөрчлөлт
- Хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн тухай хууль,
- Төсвийн тухай хууль,
- Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль,
- Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль,
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль,
- Барилгын тухай хууль,
- Эрчим хүчний тухай хууль,
- Авто замын тухай хууль,
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль,
- “Алсын хараа” 2050 Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого,
- Улсын Их Хурлын 2020 оны 23 дугаар тогтоолоор баталсан “Монгол Улсыг 2021- 2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл”,
- Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр,
- Монгол Улсын 2021-2025 оны хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр

- Засгийн газрын 2021 оны 160 дугаар, 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор тус тус баталсан “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам”,
- Сангийн сайдын 2021 оны 102 дугаар тушаалаар баталсан “Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааг төлөвлөх, тайлагнах журам”,
- Сангийн сайдын 2021 оны 124 дүгээр тушаалаар баталсан “Харьцуулалтын аргаар бараа худалдан авах тендерийн жишиг баримт бичиг”,
- Сангийн сайдын 2018 оны 295 дугаар тушаалаар баталсан “Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг үнэлж, эрэмбэлэх үйл ажиллагааны журам болон холбогдох аргачлалууд”,
- Барилга байгууламж үнэ бүрдэл, төсөв зохиох норм ба дүрэм, стандарт,
- Өмнөх аудитаар өгсөн акт, албан шаардлага, зөвлөмжүүд,
- Батлагдсан зураг төсөв, ТЭЗҮ, магадлалын ерөнхий дүгнэлт, ажил гүйцэтгэх гэрээ болон бусад холбогдох эрх зүйн актууд.

Аудитад учирсан хүндрэл, бэрхшээл

Төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийн бодит байдал, барилга угсралтын ажлын чанарт хяналт хийхэд хүний нөөц хязгаарлагдмал байсан ба зарим төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийг цаасан нотлох баримтын хүрээнд хянав. Мөн зарим төсөл, арга хэмжээний захиалагчдаас нотлох баримт ирүүлэх үйл явц удаашралтай, олон жил үргэлжилсэн төсөл, арга хэмжээний баримт материал дутуу байх зэрэг хүндрэл, бэрхшээл байв.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад эрх шилжүүлэн хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний мэдээлэл дутуугаас нийт төсөл, арга хэмжээний багцын задаргаа, төлөвлөлт, худалдан авах ажиллагаа, гэрээний хэрэгжилттэй холбоотой судалгааг бодитоор гаргуулж нэгтгэхэд хүндрэлтэй байна.

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Монгол Улсын 2023 оны төсвийн тухай хуульд 21 төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн багцад тухайн оноос эхлэн хэрэгжих 10, өмнөх оноос үргэлжлэн хэрэгжих 1129, нийт 7,376.3 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 1139 төсөл, арга хэмжээг 2,686.0 тэрбум төгрөгөөр санхүүжүүлэхээр тусгажээ.

Хүснэгт 1. Улсын төсвийн 2023 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөө /сая.төгрөг/

Ангилал	Шинэ ТАХ			Шилжих ТАХ			Нийт ТАХ		
	Тоо	Төсөвт өртөг	Санхүүжих дүн	Тоо	Төсөвт өртөг	Санхүүжих дүн	Тоо	Төсөвт өртөг	Санхүүжих дүн
Барилга, байгууламж	3	228,875.7	118,033.1	977	6,152,070.2	1,907,550.5	980	6,380,945.9	2,025,583.6
Их засвар	2	35,885.5	35,885.5	69	149,643.0	72,808.3	71	185,528.5	108,693.8
Тоног төхөөрөмж	4	366,079.3	320,299.4	67	362,618.7	171,471.1	71	728,698.0	491,770.5
ТЭЗҮ	1	40,000.0	40,000.0	16	41,072.6	19,967.4	17	81,072.6	59,967.4
Нийт	10	670,840.5	514,218.0	1129	6,705,404.5	2,171,797.3	1139	7,376,245.0	2,686,015.3

Нийт санхүүжилтийн 75.4 хувийг барилга, байгууламж, 18.3 хувийг тоног төхөөрөмж, 4.1 хувийг их засвар, 2.2 хувийг ТЭЗҮ боловсруулах төсөл, арга хэмжээнд тус тус зарцуулахаар төлөвлөжээ.

Улсын төсвийн 2022 оны хөрөнгө оруулалтаар 1369 ТАХ-ний санхүүжилтэд 1,393.8 тэрбум төгрөг төлөвлөсөн бол 2023 онд 1139 ТАХ-нд 2,686.0 тэрбум төгрөг олгохоор төлөвлөж, санхүүжилт өмнөх онтой харьцуулахад 51.9 хувиар өссөн байна.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 1139 төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөснөөс 77.5 хувь буюу 883 төсөл, арга хэмжээг 2023 онд, 22.5 хувь буюу 256 төсөл, арга хэмжээг дараагийн онуудад үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Хүснэгт 2. Төсвийн ерөнхийлөн захирагчдын хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөө /сая.төгрөг/

Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	ТАХ-ний тоо	Төсөвт өртөг	Санхүүжих дүн	Эзлэх хувь
Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд	399	1,634,388.5	529,280.9	19.7
Зам, тээврийн хөгжлийн сайд	120	1,577,015.3	408,821.8	15.2
Барилга, хот байгуулалтын сайд	169	974,575.9	345,152.9	12.8
Соёлын сайд	77	546,000.7	144,237.5	5.4
Эрчим хүчний сайд	42	482,439.0	168,999.1	6.3
Эрүүл мэндийн сайд	106	469,278.2	172,118.7	6.4
Сангийн сайд	6	451,011.0	201,894.5	7.5
Монгол улсын сайд, Нийслэл Улаанбаатар хотын авто замын түгжрэлийг бууруулах үндэсний хорооны дарга	3	408,523.1	339,743.2	12.6
Монгол улсын сайд, Олимп, нийтийн биеийн тамир, спортын үндэсний хорооны дарга	35	162,061.6	48,823.2	1.8
Бусад	182	670,951.7	326,943.5	12.2
Нийт		7,376,245.0	2,686,015.3	100

**БҮЛЭГ I. ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭ, ОЛГОХ САНХҮҮЖИЛТИЙГ ОНОВЧТОЙ
ТӨЛӨВЛӨХГҮЙ БАЙГАА НЬ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮР ДҮНГ БУУРУУЛЖ БАЙНА**

Төлөвлөлтийн шаардлага хангаагүй төсөл, арга хэмжээг улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд тусгаж байгаа нь өртөг нэмэгдэх, хэрэгжилт удаашрах шалтгаан болж байна

1.1. Улсын төсвийн 2023 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд барилга байгууламжийн 3, их засварын 2, тоног төхөөрөмжийн 1, ТЭЗҮ боловсруулах 1, нийт 10 төсөл, арга хэмжээг шинээр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөжээ.

1.2. Тухайн оноос хэрэгжиж эхлэх 60.3 тэрбум төгрөгийн 67 төсөл, арга хэмжээтэй холбоотой эрх шилжүүлэх шийдвэрийг холбогдох журамд заасан хугацаанд гаргаагүй, хуулийн дагуу гүйцэтгэчийг сонгон шалгаруулаагүй, хуулиар баталсан ангилалд хамаарахгүй зарим төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлсэн дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

- ЭЗХС улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэх 40.0 тэрбум төгрөгийн ТЭЗҮ, зураг төсөв боловсруулах ТАХ-ын багцын задаргааг батлах, эрх шилжүүлэх шийдвэрийг Засгийн газрын 2021 оны 160 дугаар тогтоолоор баталсан журмын 2.1.7³⁴, 2.2.2³⁵-д заасан хугацаанаас хоцорч 2023 оны 07 дугаар сарын 27-нд гаргаснаас шалтгаалан 15.2 тэрбум төгрөгийн зураг, төсөл боловсруулах 50 ажлын гэрээ 8-12 дугаар сард байгуулагдсанаар тухайн онд хэрэгжих боломжгүй болж дараа онд шилжсэн;
- МУСНУБХТБҮХД-аас Нийслэлийн Засаг даргад эрх шилжүүлсэн Нийтийн тээврийн автопарк /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг/ ТАХ-ний 37.9 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Нийтийн тээврийн автопарк багцын үнэлгээний хороо тендерийн баримт бичигт тусгасан шаардлагыг хангаагүй гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулсан;
- Сангийн сайдын багцын “Төсөл, арга хэмжээний бэлтгэл хангах” /Улсын хэмжээнд/ ТАХ-ний 18.0 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртгөөс 23 хувийг буюу 4.1 тэрбум төгрөгийг батлагдсан “барилга байгууламж” ангилалд хамаарахгүй БОАЖС, ЕТГД, Дархан-Уул аймгийн Засаг даргын төсвийн багцын нийт 8 төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлсэн нь Засгийн газрын 2021 оны 160 дугаар тогтоолоор баталсан журмын 4.1.33³⁶ дахь заалтад нийцээгүй;
- БШУС-ын багцын 5.0 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий Эрдэнэт Шинжлэх ухаан технологийн паркийн ТЭЗҮ /Орхон, Баян-Өндөр сум/ ТАХ-а Орхон аймгийн Засаг даргад эрх шилжүүлэн хэрэгжүүлэхдээ хөрөнгө оруулалтын ангиллыг зөрүүлж, түлхүүр гардуулах нөхцөлтэйгөөр барилга барих, тоног төхөөрөмж худалдан авах тендер зарлаж гэрээ байгуулсан ба ажлын даалгаврыг дахин боловсруулаагүй, шаардагдах зардал, төсвийг тооцоогүйгээр гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулан 1.7 тэрбум төгрөгөөр ТЭЗҮ хийлгэхээр шийдвэрлэсэн нь ТБОНӨХБАҮХАТХ-ийн 36.1³⁷, 36.3³⁸, 36.4³⁹, 8.2⁴⁰, Сангийн сайдын 2021 оны 103

³⁴ “Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн багцад улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэхээр батлагдсан төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төслийн задаргааг холбогдох шийдвэрийн хамт санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад ажлын 5 хоногт багтаан хүргүүлнэ”

³⁵ “Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь төсөл хэрэгжүүлэх эрхийг шилжүүлсэн тохиолдолд шийдвэрийг тухайн жилийн 2 дугаар сарын 1-ний дотор гаргаж, ажлын 3-5 хоногт багтаан санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ”

³⁶ “Барилга байгууламж, их засвар, тоног төхөөрөмж, зөвлөх үйлчилгээний зардлыг хооронд нь шилжүүлэх, батлагдсан нэр, байршлыг солих, хүчин чадлыг өөрчлөх, хуулиар батлагдсан төсөвт өртгийг хэтрүүлэн тендер шалгаруулалт зарлах, гэрээ байгуулах, санхүүжүүлэхийг хориглоно”

³⁷ “Захиалагч шаардагдаж байгаа үйлчилгээний зорилт, хүрэх үр дүн болон бусад шаардлагатай мэдээллийг агуулсан ажлын даалгавар бэлтгэнэ”

³⁸ “Захиалагч шаардагдаж байгаа үйлчилгээний төсөвт өртгийг тооцохдоо боловсон хүчний мэргэжлийн чиглэл, түвшин, зөвлөхийн ажлын талбайд болон төв байранд ажиллах хугацаа, бичиг хэргийн болон тухайн үйлчилгээнд шаардлагатай бусад зардалд үндэслэсэн байна”

³⁹ “Захиалагч ажлын даалгавар бэлтгэж, төсөвт өртгийг тооцоолж гаргасны дараа зөвлөхийн жагсаалтад орох саналаа ирүүлэхийг хүссэн урилгыг өдөр тутмын болон бусад хэвлэлд нийтэлнэ”

⁴⁰ “Энэ хуулийн 8.1.1-д заасан босго үнээс дээш төсөвт өртөгтэй бараа, ажил, үйлчилгээг худалдан авахад энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол нээлттэй тендер шалгаруулалтын журмыг хэрэглэнэ”

дугаар тушаалаар баталсан үнэлгээний хорооны журмын 4.10⁴¹, 4.11⁴² дэх заалтыг зөрчсөнд тус тус албан шаардлага хүргүүлэв.

1.3. Хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд тусгасан шинээр эхлүүлэх барилга байгууламж, их засварын 5 төсөл, арга хэмжээнээс 3 нь магадлалаар баталгаажсан зураг, төсөвтэй байх шаардлагыг хангаагүй байна. Үүнд:

- НУБХАЗТБҮХД-ын багцын 45.5 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Нийтийн тээврийн автопарк /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг/ ТАХ-ний магадлалаар баталгаажсан зураг, төсөвгүй, газрын зөвшөөрөл, техникийн нөхцөл олгосон байх шаардлагыг хангаагүй;
- НУБХАЗТБҮХД-ын багцын 45.0 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Түгжрэлийг бууруулах, хотын төвлөрлийг сааруулах асуудлын хүрээнд захиргааны зарим байгууллагын нэгдсэн цогцолбор барилгын дуусгал /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг/ ТАХ нь төсөвлөлтийн шаардлагыг хангаагүй;
- ХНХС-ын багцын 0.3 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Өнөр бүл хүүхдийн төвийн их засварын ажил зураг төсөвтэй байх шаардлагыг хангаагүй байхад төсөвт тусгасан байна.

1.4. Дээрх зөрчлүүд нь Төсвийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.4⁴³, Засгийн газрын 2021 оны 160 дугаар тогтоолоор баталсан “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам”-ын 3.2.2.2⁴⁴, 3.2.3.4⁴⁵-т заасан шаардлагыг хангахгүй байна.

1.5. Жил бүрийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд төсөвлөлтийн шаардлага хангаагүй төсөл, арга хэмжээг төлөвлөж, баталж байгаа нь түлхүүр гардуулах нөхцөлөөр тендер зарлах, батлагдсан төсөвт тааруулан ажлын тоо хэмжээг багасгах, барилга байгууламжийн инженерийн шугам сүлжээ, дэд бүтэц, тохижилтын ажил иж бүрэн хийгдэхгүй орхигдох, газрын зөвшөөрөл, техникийн нөхцөлийг хүлээж хугацаа алдах зэргээр төлөвлөсөн хугацаанд хэрэгжихгүй удаашрах, төсөвт өртөг нэмэгдэх зэрэг хүндрэлийн суурь шалтгаан болж байна.

Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний тухайн жилийн санхүүжилтийг хэрэгжих хугацаатай уялдуулж төлөвлөөгүй байна

1.6. Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний тухайн жилд санхүүжих дүнг хэрэгжүүлэх хугацаатай уялдуулж төлөвлөөгүй, төсөвт өртгөөс тухайн жилд ногдох санхүүжилтийг тэнцүү хуваарилах байдлаар тооцож батлаагүй байна. Үүнд:

- ХХААХҮС-ын багцад 2023-2024 онд буюу хоёр жилд хэрэгжих Бизнес инкубатор төвийн барилга /Увс, Улаангом сум/ шинэ ТАХ-ний 2.3 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртгөөс тухайн жилд ногдох 1.2 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг 2.6 дахин багаар буюу 0.5 тэрбум төгрөгөөр төлөвлөсөн нь Төсвийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.3.5⁴⁶ дахь заалтад;
- Улсын төсвийн 2023 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд тусгагдсан 2022-2024 онд буюу 3 жилд хэрэгжих 31 төсөл, арга хэмжээний 599.1 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртгөөс эхний хоёр жилд ногдох санхүүжилтийг 66 хувиас багагүй хэмжээгээр төлөвлөх ёстой байхад 2 дахин бага буюу 29 хувийг (2022 онд 8 хувь, 2023 онд 21 хувь) санхүүжүүлэхээр баталсан байгаа нь Төрийн

⁴¹ “Үнэлгээний хороо бараа, ажил, үйлчилгээний онцлогоос хамааруулан жишиг баримт бичигт нийцүүлэн тендерийн урилга, тендерийн баримт бичиг, түүнд оруулах нэмэлт, өөрчлөлт, тендерийн баримт бичигтэй холбоотой тодруулга, нэмэлт мэдээлэл зэрэг баримт бичгийг боловсруулж, үнэлгээний хорооны гишүүдийн олонх дэмжсэн баримт бичгийг хууль тогтоомжид нийцүүлэн батлуулахаар захиалагчид хүргүүлнэ”;

⁴² “Үнэлгээний хороо тендер шалгаруулалтыг багцад хуваах, тендерт оролцогчид тавигдах чадавхын шалгуур үзүүлэлт, шаардлагын талаар санал гаргахдаа зах зээлийн тооцоо судалгаанд үндэслэх ба тухайн бараа, ажил, үйлчилгээг гүйцэтгэхтэй холбоогүй шалгуур үзүүлэлт, шаардлага тавихгүй”

⁴³ “Хөрөнгө оруулалтын төсөвт техник, эдийн засгийн үндэслэл хийгдсэн, зураг төсвөө батлуулсан, хуульд заасан бусад зөвшөөрөл олгогдсон төсөл, арга хэмжээг тусгана”

⁴⁴ 3.2.2.2. “Барилга байгууламжийн хувьд сүүлийн 2 жилийн дотор хийгдсэн магадлалаар баталгаажсан зураг төсөл болон төсөвтэй байх”;

⁴⁵ “Тухайн барилга байгууламжийн ашиглалт, норм, хугацаа, элэгдлийн байдал, мэргэжлийн байгууллагын гаргасан дүгнэлт, засварын хөрөнгийн төсөв, холбогдох баримт бичигт үндэслэсэн байх”;

⁴⁶ “Шинээр эхлэх барилга, байгууламж, хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх хугацаанд тэнцүү хуваарилсан хэмжээнээс багагүй байхаар тооцож, гурван жилд багтаан санхүүжүүлж, дуусгах”

хэмнэлтийн тухай хуулийн 16.1.6⁴⁷, 17.1.5⁴⁸ заалтад тус тус нийцэхгүй байна. (Дэлгэрэнгүйг хавсралт 2-оос харна уу)

Дүрслэл 1. Эхний хоёр жилд нийт төсөвт өртгийн 66 хувиас багаар санхүүжүүлэхээр төлөвлөсөн зарим төсөл арга хэмжээ

1.7. Дээрх байдлаар хөрөнгө оруулалтын ТАХ-ний тухайн жилийн санхүүжих дүнг оновчтой төлөвлөхгүй байгаа нь ТАХ-г хугацаанд нь хэрэгжүүлэх боломжийг хязгаарлаж, он дамжин олон жил үргэлжлэх, өртөг нэмэгдэх эрсдэлийг дагуулж байна.

Өмнөх оноос шилжин хэрэгжих зарим төсөл, арга хэмжээг төсөвт тусгахгүй орхигдуулсан ба төсөл, арга хэмжээний өртгийг нэмэгдүүлэх замаар шинэ арга хэмжээг шилжих нэрээр төлөвлөсөн байна

1.8. Монгол Улсын 2023 оны Төсвийн тухай хуулийн төслийн үзэл баримтлалд шинэ ТАХ-ний тоог хязгаарлаж, өмнөх онуудад эхлүүлсэн шилжих төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлж ашиглалтад оруулах чиглэл баримтлахаар төлөвлөжээ.

1.9. Гэтэл хуулийн төслийн дээрх үзэл баримтлал, чиглэлээ баримтлахгүйгээр, Төсвийн тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.6⁴⁹ дахь заалтыг зөрчин өмнөх оноос шилжин хэрэгжих болон хэрэгжиж дууссан төсөл, арга хэмжээний нэр дээр 12.5 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй шинээр эхлэх 2 төсөл, арга хэмжээг баталсан байна. Үүнд:

- ХХААХҮС-ийн багцад 2022 оноос 2023 онд шилжин хэрэгжих Орон нутгийн хөгжлийг дэмжих "Шинэ хөдөө" /Булган/ ТАХ-ний 1.9 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртгийг 6 дахин нэмэгдүүлж Баянхонгор, Говьсүмбэр, Дархан-Уул, Дорноговь, Дундговь, Сүхбаатар, Сэлэнгэ, Орхон, Төв, Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, Ховд, Хөвсгөл аймагт хэрэгжих 10.2 тэрбум төгрөгийн өртөгтэй шинэ ажлыг;
- ХХААХҮС-ийн багцад 2023 оноос шинээр эхлэн хэрэгжих 2.3 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Бизнес инкубатор төвийн барилга /Увс, Улаангом сум/-ыг 2022 оноос шилжих арга хэмжээ нэрээр тусгасан байна.

1.10. Өмнөх онуудад эхлүүлсэн зарим төсөл, арга хэмжээ хэрэгжиж дуусаагүй, гүйцэтгэгч болон захиалагчийн үйл ажиллагаанаас шалтгаалан ажил зогссон байна. Тухайлбал,

- Хорооны цогцолбор барилга /Улаанбаатар, Баянгол дүүрэг, 9, 10 дугаар хороо/ (2020 он);

⁴⁷ "Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний нийт төсөвт өртгөөс тухайн жилд ногдох санхүүжилт нь төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх хугацаанд тэнцүү хуваасан хэмжээнээс багагүй байхаар батлах"

⁴⁸ "Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний нийт төсөвт өртгөөс тухайн жилд ногдох санхүүжилт нь төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх хугацаанд тэнцүү хуваарилсан хэмжээнээс багагүй байхаар төлөвлөх"

⁴⁹ 27.6. "Төсвийн хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээг төлөвлөхдөө дараах эрэмбийг баримтална: 27.6.1. шилжих буюу он дамжин хэрэгжүүлж байгаа төсөл, арга хэмжээ; 27.6.2. их засвар, засвар арчлалтын төсөл, арга хэмжээ; 27.6.3. шинээр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээ"

- Дүүргийн спорт цогцолбор, 1000 суудал /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг/ (2010 он);
- Нийслэлийн спорт цогцолбор, 1000 суудал /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг/ (2010 он)
- Спорт заалны барилга /Орхон, Баян-Өндөр сум, Баянбулаг баг/ (2018 он);
- Шинжлэх ухааны судалгааны лаборатори, спорт танхимын барилга /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 13 дугаар хороо/ (2012 он);
- Геронтологийн төвийн барилга, дэд бүтэц, 60 ор /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг/ (2011 он);
- Соёлын төвийн барилга /Орхон, Баян-Өндөр сум, Наран баг/ (2019 он);
- Спорт заалны барилга /Орхон, Баян-Өндөр сум, Баянбулаг баг/ (2018 он) зэрэг байна.

1.11. Төсөвт тусгаагүй, орхигдуулсан ТАХ-ний хугацаандаа хэрэгжээгүй шалтгаан, нөхцөлийг тодорхойлж, гэрээг дүгнэн үргэлжлүүлэн санхүүжүүлэх, эсвэл цуцалж хариуцлага тооцох зэргээр цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг тодорхойлох, шаардлагатай санхүүжилтийг ирэх онуудын төсөвт тусгах замаар хөрөнгө оруулалтын үр ашгийг сайжруулах шаардлагатай байна.

1.12. Эдгээр нь улсын төсвийн 2023 оны хөрөнгө оруулалтаар санхүүжүүлэх төсөл, арга хэмжээг оновчтой төлөвлөөгүй, шаардлага, эрэмбэ дарааллыг баримтлаагүйг харуулж байна.

Барилга байгууламжийн төсөвт өртөг, нэмэгдэл зардлын тооцоололд тавих хяналт хангалтгүй байна

1.13. БХТ-ийн магадлалын ажлын дүнг нэгтгэн хүргүүлсэн БХБС-ын судалгаа, албан бичиг, магадлалын дүгнэлтүүдэд тулгуурлан улсын төсвийн 2023 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд 566 төсөл, арга хэмжээнд 297.5 тэрбум төгрөгийн бараа материалын үнийн өсөлтийн зөрүү олгохоор төсөвт тусган баталжээ.

1.14. Улсын Их Хурлын 2022 оны 88 дугаар тогтоолын дагуу бараа материалын үнийн өсөлтийн зөрүүг тооцохдоо 2020 онд улсын комисс ажиллаж ашиглалтад хүлээж авсан дараах 3 төсөл, арга хэмжээнд 0.3 тэрбум төгрөг төлөвлөж, санхүүжүүлсэн байна. Үүнд:

- Сум дундын эмнэлгийн барилга /Дундговь, Эрдэнэдалай сум/ төсөл, арга хэмжээг улсын комиссын 2020 оны 01 дүгээр сарын 30-ны өдрийн БА-01/2020 дүгнэлтээр ашиглалтад оруулсан байхад 2023 оны 02 дугаар сарын 17-нд 0.2 тэрбум төгрөгийн материалын үнийн өсөлтийн зөрүүг тооцож олгохоор нэмэлт гэрээ байгуулсан;
- Гэр хорооллын хэсэгчилсэн инженерийн хангамжтай жишиг гудамж төсөл /Хөвсгөл, Мөрөн сум/ төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэлд 2020 оны 12 дугаар 14-ний өдөр Улсын комисс ажиллаж УҚД-2020/84, УҚД-2020/85 тоот актаар хүлээж авсан байхад материалын үнийн өсөлтийн зөрүүд 0.05 тэрбум төгрөг төлөвлөж санхүүжүүлсэн;
- Ахмадын өргөөний барилга /Хөвсгөл, Мөрөн сум, 10, 11, 12, 13, 14 дүгээр баг/ төсөл, арга хэмжээний 2 барилгыг 2020 онд улсын комисс ажиллан УҚД-2020/46, УҚД-2020/71 тоот актаар байнгын ашиглалтад хүлээн авсан байхад материалын үнийн өсөлтийн зөрүүд 0.04 тэрбум төгрөг тус тус төлөвлөж санхүүжүүлсэнд албан шаардлага хүргүүлэв.

1.15. Энэ нь Барилга хот байгуулалтын сайдын 2022 оны 75 дугаар тушаалаар баталсан "Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжих барилга байгууламжийн төсөвт өртгийн /барилгын материалын үнэ/ өөрчлөлтийг тооцох түр журам"-ын 2.1⁵⁰ дэх заалтад нийцээгүй байна.

1.16. Төсөвт өртөг нь нэмэгдэж батлагдсан 17 төсөл, арга хэмжээний нэмэлт гэрээг байгуулахдаа гүйцэтгэгчийн тендерт санал болгосон 0.6 тэрбум төгрөгийн хэмнэлтийг хасаж тооцоогүйд гэрээний үнийн дүнг бууруулах албан шаардлага хүргүүлж, илүү олгосон санхүүжилтийг улсын төсөвт буцаан төлүүлэхээр төлбөрийн акт тогтоов. /Дэлгэрэнгүйг хавсралт 1-ээс харна уу/

1.17. Дээрх байдлаар нэмэлт санхүүжилтийн гэрээг байгуулахдаа тендерийн хэмнэлтийг хасаж тооцоогүй байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1⁵¹, ТБОНӨХБАҮХАТХ-

⁵⁰ "Энэ журмаар хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа нь 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөс өмнө төсөл, арга хэмжээг гүйцэтгэх гэрээг байгуулсан бөгөөд 2021 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хойших үлдэгдэл ажилд материалын үнийн дундаж өсөлтөөр тооцоход хамаарна"

⁵¹ 6.4.1. "Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах"

ийн 6 дугаар зүйлийн 6.1⁵², Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1.3⁵³ дахь заалтад нийцээгүй байна.

1.18. Зарим төсөл, арга хэмжээний төсөвт өртгийг магадлалаар баталгаажуулсан төсвийн дүнгээс илүү тусгасан, хэсэгчилсэн болон нэгдсэн магадлалын дүнг давхардуулан тооцож нэмэлт гэрээ байгуулан санхүүжүүлсэн 3.3 тэрбум төгрөгийн зөрчил илэрлээ. Үүнд:

- ЭХС-ын багцын Сумын төвийн байгууллагуудын дулаан хангамжийн систем /Хэнтий, Баян-Овоо сум/ төсөл, арга хэмжээний төсөвт өртгийн нэмэгдэлтэй холбоотой магадлалаар баталгаажсан зураггүй, анхны гэрээний хүрээнд төлөвлөсөн ажлууд бүрэн хийгдэж, улсын комисс хүлээн авсан байхад төсөвт өртгийг 0.4 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдүүлж 2023 оны төсөвт тусгасан;
- Эрүүл мэндийн төвийн өргөтгөлийн барилга /Хэнтий, Дадал сум/ ТАХ-ний төсөвт өртгийг 2021 оны 11 дүгээр сарын 08-ны магадлалын ерөнхий дүгнэлтээр 2.2 тэрбум төгрөгөөр баталгаажуулсан байхад ажил гүйцэтгэх гэрээнд 2023 оны 05 дугаар сарын 17-нд нэмэлт өөрчлөлт оруулахдаа дээрх дүнгээс 0.2 тэрбум төгрөгөөр илүү дүнгээр гэрээ байгуулж, эмнэлгийн барилгын засварын ажлыг гүйцэтгүүлсэн;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн барилга, 320 суудал /Хэнтий, Жаргалтхаан сум/ ТАХ-ний барилгын материалын үнийн өсөлтийн зөрүүг баталгаажуулсан БХТ-ийн 2022 оны 06 дугаар сарын 15-ны өдрийн 88-086/2022 дугаартай магадлалын дүгнэлтийн үнийн дүн 1.1 тэрбум төгрөгийг 2022 оны 08 дугаар сарын 15-ны 1448/2022 дугаартай магадлалаар баталгаажуулсан нийт төсөвт өртгийн 7.0 тэрбум төгрөгийн дүнтэй давхардуулан тооцож илүү дүнгээр гэрээ байгуулсан;
- БШУС-ын багцын Дотуур байрны барилга, 100 ор /Хэнтий, Дэлгэрхаан сум/ ТАХ-ний барилгын материалын үнийн өсөлтийн болон нийт төсөвт өртгийн магадлалын дүгнэлтийг давхардуулан 1.6 тэрбум төгрөгийг илүү тооцож, гэрээ байгуулсан зөрчилд тус тус төлбөрийн акт тогтоож, албан шаардлага хүргүүлээ.

1.19. Энэ нь Барилгын тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.5⁵⁴, Барилга байгууламжийн зураг төсөл боловсруулах, магадлал хийх дүрмийн 6 дугаар зүйлийн 6.17⁵⁵, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 41 дүгээр зүйл 41.1.2⁵⁶, Төсвийн тухай хуулийн 6.4.1⁵⁷ дэх заалттай тус тус нийцээгүй байна.

1.20. Дээрх байдлаар төсөвт өртөг нэмэгдсэн төсөл, арга хэмжээний гэрээнд өөрчлөлт оруулахдаа ХАА-нд анх санал болгосон тендерийн хэмнэлтийг хасаж тооцохгүй байх, магадлалын дүгнэлтийг давхардуулан тооцож, төсөвт өртгийг үндэслэлгүйгээр нэмэгдүүлж байгаа зэрэг нь төсвийг хэмнэлттэй, үр ашигтай зарцуулах зарчимд нийцэхгүй байна.

1.21. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг тэргүүлэх ач холбогдол, хүрэх үр дүн, шилжих болон шинээр эхлэхээр эрэмбэлж, төлөвлөлтийн шаардлага хангасан тохиолдолд төсөвт тусгах, хэрэгжүүлэх хугацаатай уялдуулан санхүүжилтийг төлөвлөх зарчмуудыг хэрэгжүүлэхгүй байгаа нь төлөвлөсөн хугацаандаа хэрэгжихгүй удаашрах, өртөг нэмэгдэх нөхцөлийг бүрдүүлж, хөрөнгө оруулалтын үр ашгийг бууруулж байна.

⁵² 6.1. "Худалдан авах ажиллагаанд ил тод, өрсөлдөх тэгш боломжтой, үр ашигтай, хэмнэлттэй, хариуцлагатай байх зарчмыг баримтална";

⁵³ 13.1.3. "Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааны үр дүнд бий болсон хэмнэлтийг зарцуулахгүй байх"

⁵⁴ 25.5. "Барилгын ажлын явцад барилга байгууламжийн үндсэн хийц, бүтээцэд өөрчлөлт оруулсан бол тухайн өөрчлөлтийг тусгаж боловсруулсан зураг төсөлд дахин магадлал хийлгэнэ";

⁵⁵ 6.17. "Магадлал хийж баталгаажсан зураг төслийг болон барилга байгууламжийн нэг маягийн зургийг давтан хэрэглэх тохиолдолд ажлын зургийн өөрчлөлт орсон хэсэгт магадлал хийлгэнэ";

⁵⁶ 41.1.2. "Энэ хуулийн 40.4, 40.6-д зааснаас бусад тохиолдолд гэрээний үнийг нэмэгдүүлэн өөрчлөхийг хориглоно";

⁵⁷ 6.4.1. "Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах"

БҮЛЭГ 2. ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ХЭРЭГЖИЛТЭД ТАВИХ ХЯНАЛТ ХАНГАЛТГҮЙ, ХАРИУЦЛАГА ТООЦОХ ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ ДУТМАГ БАЙНА

Улсын төсвийн 2023 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний тухайн жилд төлөвлөсөн санхүүжилт нь 83.2 хувийн гүйцэтгэлтэй байна

2.1. Хөрөнгө оруулалтын нийт төсөл, арга хэмжээний тухайн жилийн санхүүжилтэд 2,686.0 тэрбум төгрөг төлөвлөснөөс ТЕЗ нар гүйцэтгэлээр 83.2 хувь буюу 2,233.9 тэрбум төгрөгийг санхүүжүүлж, 13.8 хувь буюу 371.9 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг Засгийн газрын 2023 оны 456 дугаар тогтоолоор барьцаа хөрөнгийн дансанд байршуулсан, харин үлдэх 3 хувь буюу 80.2 тэрбум төгрөг нь тендерийн хэмнэлт болон гэрээ байгуулагдаагүй төсөл, арга хэмжээний санхүүжилт байна.

2.2. ТЕЗ-дийн барьцаа хөрөнгийн дансанд жил бүр ЗГ-ын тогтоолоор төсөл, арга хэмжээний санхүүжүүлээгүй үлдэгдлийг байршуулж байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.5-д “Төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 43.1.3⁵⁸, 43.1.5⁵⁹-д зааснаас бусад төсвийг хоёр төсвийн жил дамжуулан зарцуулахгүй” заалттай нийцэхгүй байна.

2.3. Тухайн жилд төлөвлөсөн ТАХ-ний санхүүжилтийг тодорхой нөхцөл, шалгуур үзүүлэлтгүйгээр барьцаа хөрөнгийн дансанд байршуулж, дараагийн онуудад санхүүжүүлж байгаа нь ТАХ-ний хэрэгжилт, санхүүжилтийн зарцуулалтад тавих хяналтыг сулруулж байна.

2.4. Тухайлбал багцад задарсан нийт 75 ТАХ-ний 2019-2022 оны санхүүжилт 21.6 тэрбум төгрөг ТЕЗ нарын барьцаа дансанд 2024 оны 4 дүгээр сар хүртэл 2-5 жилийн хугацаанд байршиж байна. Үүнд:

- ХНХС-ын барьцаа хөрөнгийн дансанд 1 ТАХ-ний 0.2 тэрбум;
- ХХААХҮС-ын барьцаа хөрөнгийн дансанд 2 ТАХ-ний 1.3 тэрбум;
- БШУС-ын барьцаа хөрөнгийн дансанд 12 ТАХ-ний 1.4 тэрбум;
- ЭЗХС-ын барьцаа хөрөнгийн дансанд 44 ТАХ-ний 13.7 тэрбум;
- БХБС-ын барьцаа хөрөнгийн дансанд 16 ТАХ-ний 5.0 тэрбум төгрөгийн хийгдээгүй ажлынсанхүүжилт тус тус байршиж байсанд төсөвт төвлөрүүлэхээр акт тогтоож, албан шаардлага хүргүүлэв.

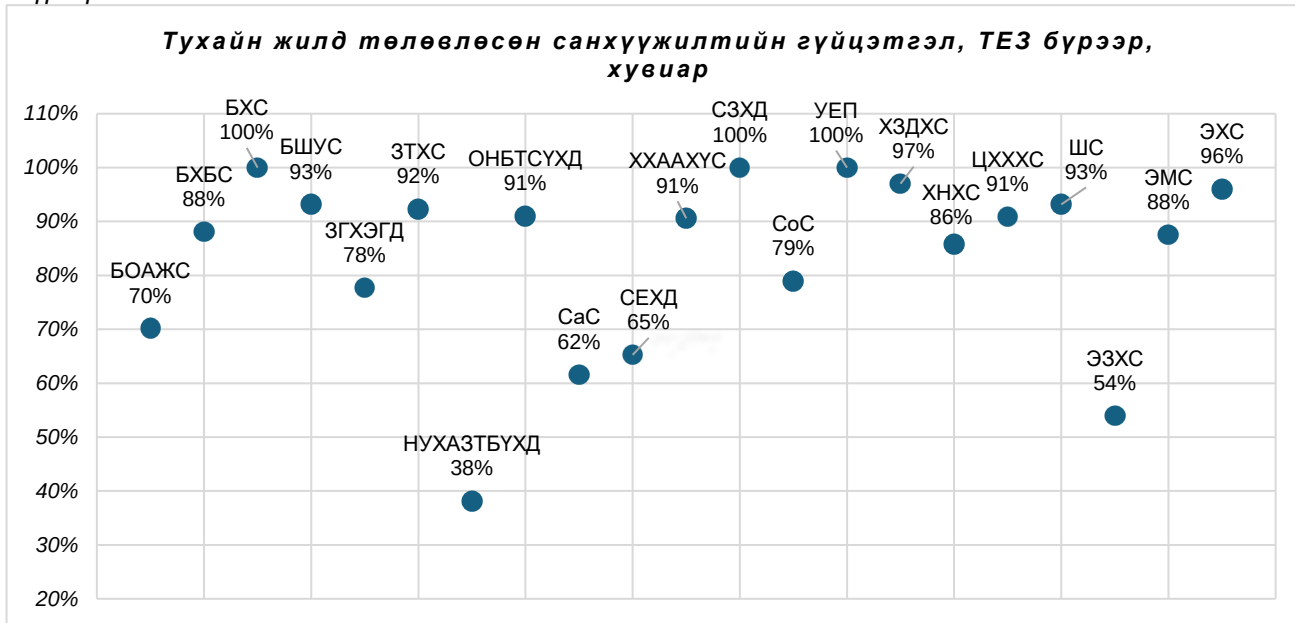
2.5. Хуульд тусгасан тухайн жилийн санхүүжилтээс 9 ТЕЗ 23 төсөл, арга хэмжээний санхүүжилтийг бууруулан 27 төсөл, арга хэмжээний санхүүжилтийг нэмэгдүүлэх замаар 175.8 тэрбум төгрөгийн зохицуулалтыг төсөвтөө багтаан хийсэн байна.

2.6. Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний тухайн жилд төлөвлөсөн санхүүжилтийг БХС, СЗХД, УЕП нь тус тус 100 хувь буюу бүрэн ашигласан бол ЭЗХС 54 хувьтай, НУБХАЗТБҮХД 38 хувьтай буюу хэрэгжилт хангалтгүй байна.

⁵⁸ 43.1.3. “Улсын Их Хурлаас соёрхон баталсан, Засгийн газар хоорондын гэрээгээр болон олон улсын байгууллагын хөнгөлөлттэй зээлээр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний төсөв”;

⁵⁹ 43.1.5. “Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан тусламж, хандив”;

Дүрслэл 2. Хөрөнгө оруулалтын тухайн жилд төлөвлөсөн санхүүжилтийн гүйцэтгэлийн хувь, /ТЕЗ бүрээр/

2.7. ЭЗХС улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэх төслийн задаргааг батлах, эрх шилжүүлэх шийдвэрийг хугацаа хоцорч гаргасан, НУБХАЗТБҮХД-ын багцад төсөвлөлтийн шаардлага хангаагүй төсөл, арга хэмжээг төлөвлөсөн нь төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт удааширч, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг бүрэн ашиглаж чадахгүйд хүргэсэн байна.

Зарим төсөл, арга хэмжээнд илүү санхүүжилт олгосон, зураг төслөөс зөрүүтэй хийгдсэн ажлыг санхүүжүүлэхдээ бодит гүйцэтгэлд үндэслээгүй байна

2.8. Хөрөнгө оруулалтын зарим төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэлд тавих захиалагчийн хяналт хангалтгүйгээс ТЕЗ нар гүйцэтгэгчид илүү санхүүжилт олгосон, зураг төслөөс өөрчилж гүйцэтгэсэн тохиолдолд өөрчлөлтийн зураг төсвийг гаргуулж зохиогч, захиалагчаар хянуулаагүй, ажлын гүйцэтгэлээ өөрчлөлт оруулсан бодит гүйцэтгэлээр бус анхны зураг, төсвийн дүнгээр тооцож гаргасныг баталгаажуулж, санхүүжүүлсэн байна. Тухайлбал,

Төсөл, арга хэмжээний бодит гүйцэтгэлээс илүү санхүүжилт олгосон:

- БШУС-ын багцаас эрх шилжин хэрэгжсэн 2.8 тэрбум төгрөгийн гэрээний дүнтэй Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан дүүрэг, 43 дугаар хороо/ ТАХ-ний ажлын бодит гүйцэтгэл 48 хувьтай байхад санхүүжилтийн 98 хувийг олгосон;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн барилга, 720 суудал /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг, 12 дугаар хороо/ ТАХ-ний 7.6 тэрбум төгрөгийн гэрээний дүнтэй ажлын бодит гүйцэтгэл 82 хувьтай байхад санхүүжилтийн 90 хувийг олгосон;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн барилгын өргөтгөл /Улаанбаатар, Сүхбаатар дүүрэг, 2 дугаар хороо, 31 дүгээр сургууль ТАХ-ний 2.6 тэрбум төгрөгийн гэрээний дүнтэй ажлын бодит гүйцэтгэл 78 хувьтай байхад санхүүжилтийн 91 хувийг олгосон;
- БШУС-ын Жавхлант цогцолбор сургуулийн 2 дугаар байрны барилга /Завхан, Улиастай сум/ ТАХ-ний спорт заал болон туслах өрөөнүүдийн шал, хувцас солих өрөө, багш нарын өрөөний тохижилтын ажлыг хийж гүйцэтгээгүй байхад санхүүжилтийг бүрэн олгосон;
- БШУС-ын багцын Цэцэрлэгийн барилга, 150 ор /Сүхбаатар, Дарьганга сум/ ТАХ-ний 2 дугаар давхрын дотор хана, тааз, багана, дам нурууг тэгшилэх, шавардах ажил, 1 дүгээр давхрын тааз, дам нуруу тэгшилэх ажлыг гүйцэтгээгүй, бодит гүйцэтгэл 69.7 хувьтай байхад үнийн өсөлтийн нэмэгдлийг бүрэн олгож, нийт 0.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт илүү олгосон;
- БШУС-ын багцын Багшийн хөгжлийн төвийн барилга /Ховд, Жаргалант сум/ ажлын бодит гүйцэтгэлийг хянаагүйгээс 0.4 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт илүү олгосон;

- БХБС-ын багцын Цэвэрлэх байгууламжийн засвар, шинэчлэл /Дархан-Уул, Хонгор сум/ ТАХ-ний ажлаас 0.03 тэрбум төгрөгийн сургалт, зүгшрүүлэлт, туршилт тохируулгын ажлыг гүйцэтгээгүй байхад санхүүжилтийг олгосон;
- БХБС-ын багцын Соёл амралтын хүрээлэн /Сүхбаатар, Баруун-Урт сум/ ТАХ-ний дугуйн болон гүйлтийн зам, авто зогсоолын талбайн ажлын санхүүжилтийг бодит гүйцэтгэлээс 0.3 тэрбум төгрөгөөр илүү олгосон;
- ЗГХЭГД-ын багцын Засаг даргын Тамгын газрын барилга /Завхан, Шилүүстэй сум/ ТАХ-ний зураг төсөвт тусгасан тогооны барилгын оронд гадна ханыг тоосгоор өнгөлсөн, дээврийн ажил, гадна зам талбай, зүлэгжүүлэлтийн ажил 90 хувийн гүйцэтгэлтэй байхад санхүүжилтийн 98.4 хувийг олгосон;
- БОАЖС-ын багцын Дарьганга зусланг орчин үеийн стандартад нийцсэн амралт, аялал жуулчлалын цогцолбор болгон шинэчлэх /Сүхбаатар, Дарьганга сум/ ТАХ-ний барилгын ажлын санхүүжилтийг бодит гүйцэтгэлээс 0.08 тэрбум төгрөгөөр илүү олгосон;
- ОНБТСҮХД-ын багцын Спорт цогцолборын барилга /Сүхбаатар, Баруун-Урт сум/ ТАХ-ний ногоон байгууламж, талбайн тохижилтын ажлын санхүүжилтийг бодит гүйцэтгэлээс 0.1 тэрбум төгрөгөөр илүү олгосон;
- ЗТХС-ын багцын Сумын төвийн хатуу хучилттай авто зам 3.6 км, 4 замын уулзвар /Сүхбаатар, Мөнххаан сум/ ТАХ-ний 460 м автозамын болон явган хүний замын хашлага, 120 м замын асфальтан хучилтын ажлыг гүйцэтгээгүй байхад гүйцэтгэлийг баталгаажуулж, санхүүжилтийг олгосон;
- ХНХС-ын багцын Ахмадын төвийн барилга /Хөвсгөл, Баянзүрх, Цагаан-Үүр, Чандмань-Өндөр сум/ ТАХ-ний Цагаан-Үүр, Чандмань-Өндөр сумдын барилгын салхивчийн ажил, гадна цахилгаан хангамжийн 0.4 кв-ын кабель шугамын ажил, 0.4 кв-ын агаарын шугамын ажил, гадна гэрэлтүүлгийн ажил, ариутгах татуургын ажил, бохир усны цооногийн ажлыг гүйцэтгээгүй байхад 0.2 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт илүү олгосон;
- Соёлын сайдын багцын Соёл, урлагийн ордон 500 хүн /Дорноговь, Замын-Үүд сум, 3 дугаар баг/ ТАХ бодит гүйцэтгэлээр 68 хувьтай байхад санхүүжилтийн 80 хувийг олгосон;
- Соёлын сайдын Олон угсаатны театрын барилга /Хөвд, Жаргалант сум/-ын ажлын бодит гүйцэтгэлийг хянаагүйгээс 1.5 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт тус тус илүү олгосонд тус тус албан шаардлага хүргүүлэв.

Зураг төсөвт өөрчлөлт оруулахдаа өөрчлөгдсөн төсвөөр бус анхны төсвөөр гүйцэтгэл гаргаж санхүүжилт авсан:

- ХХААХҮС-ын багцын Хүнс, ногооны агуулахын барилга, 500 тонн /Хөвсгөл, Мөрөн сум/ болон Хүнсний ногооны зорь, 500 тонн /Хөвсгөл, Мөрөн сум/ ТАХ-ний зураг төсөвт өнгөлгөөтэй тоосгон хана, чулуун хөвөн дулаалга, гантиг чулуун шат довжоо төлөвлөснийг гүйцэтгэгч 2 компани блокон хана, хөөсөнцөр дулаалгаар, гантиггүй шат довжоо хийсэн ч зураг, төсвийн дагуу хийснээр гүйцэтгэл гарган санхүүжилт олгосон;
- БОАЖС-ын багцын Дарьганга зусланг орчин үеийн стандартад нийцсэн амралт, аялал жуулчлалын цогцолбор болгон шинэчлэх /Сүхбаатар, Дарьганга сум/ ТАХ-ний барилгыг чулуун хөвөнгөөр дулаалахаар зураг төсөлд тусгасныг хөөсөнцрөөр, 3 давхар шилтэй вакум цонхын 2 давхар шилтэйгээр гүйцэтгэсэн;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн барилга, 960 суудал /Сүхбаатар, Баруун-Урт сум, 5 дугаар сургууль/ ТАХ-ний барилгын зураг төсөлд коридорыг чулуун шалтайгаар төлөвлөснийг өөрчилж хулдаас дэвссэн боловч чулуун шалны материалын үнийн өсөлт тооцож олгосон;
- БШУС-ын багцын Дотуур байрны барилга, 100 ор /Сүхбаатар, Түвшинширээ сум/ барилгын дээврийг мембран хучилттай төлөвлөснийг зохиогчийн зөвшөөрөлгүйгээр хар цаасаар хийж гүйцэтгэсэнд албан шаардлага хүргүүлэв.

ЭХС-ын багцын 22.7 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Дулааны станц /Хэнтий, Батноров сум, Бэрх тосгон/:

- Дулааны станцын барилгын үйлчилгээний хэсгийн өрөөний хаалга, цонхны амлагаа болон станцын барилгын сэндович ханануудын залгаас, уулзвар хангалтгүй, цонхны 6 тавцан угсраагүй, эвдэрч гэмтсэн хэсгүүдийг засаагүй, улсын комиссын үүрэг даалгаврыг хэрэгжүүлээгүй;

- Авто зогсоолын ажлын төсөвт тусгасан асфальт бетон хольцыг бетон зуурмаг болгон өөрчилж гүйцэтгэснийг зохиогч, захиалагчтай зөвшилцөөгүй, өөрчлөлтийн зураг, төсвийг гаргуулаагүй;
- Дулааны станцын гурван зуухны утаа сорогчийн дугуйн гол дагаж их хэмжээний ус гоожиж, зэв тогтсон, ажлын дугуйн баланс тохируулаагүйгээс доргио зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс хэтэрч эвдрэх, үүнээс улбаалан осол гарах эрсдэл үүсэхээр байгаа зэрэг зөрчил илэрсэнд албан шаардлага хүргүүлэв.

БХБС-ын багцын 23.8 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Үерийн усны хамгаалалтын далан /Баян-Өлгий, Өлгий сум/:

- Үерийн сувгийн ёроолыг угсармал төмөр бетон хавтангаар гүйцэтгэхээр зураг төсөлд тусгасныг цементэн зуурмагт чулуу шигтгэж хийсэн,
- Шороон сувгийн ёроолын өргөнийг зураг төсөлд тусгасан хэмжээнээс 1-2 метрээр багасгаж нарийсгасан,
- Сувгийн улны бетон бэлтгэлийн дээр хар цаас дэвсэхээр зураг төсөлд тусгасныг хийгээгүй,
- Угсармал бетон хавтан болон бусад хийцийг цутгахдаа зураг, төсөлд тусгасан арматурын хэмжээнээс нарийн диаметртайгээр, арматур хоорондын зайг ихэсгэж гүйцэтгэсэн, зарим цутгамал бетон хийцийн бат бэх чанар буюу бетоны марк зураг төсөлд тусгаснаас бага буюу шаардлага хангаагүй,
- Сувгийн хажуу налуугийн бэхлэгээний цутгамал бетоны ирмэгийн өргөний хэмжээг зураг төсөлд тусгаснаас зөрүүтэй хийснийг тоо хэмжээний зөрүүг тооцож гэрээний үнийн дүнг өөрчлөх, зарим чанаргүй ажлыг дахин гүйцэтгүүлэхээр албан шаардлага хүргүүлэв.

НУБХАЗТБҮХД-ын багцаас Нийслэлийн Засаг даргад эрхшилжин хэрэгжсэн 318.0 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Нийтийн тээврийн автобус /Улаанбаатар/:

- Нийслэлийн ЗДТГ-аас нийт 810 автобус, цахилгаан автобусны 41 цэнэглэгчийг худалдан авахаар 272.2 тэрбум төгрөгийн гэрээг байгуулж, урьдчилгаа болон 4 удаагийн гүйцэтгэлийн санхүүжилтээр нийт 134.6 тэрбум төгрөгийг гүйцэтгэгчид олгосон боловч стандартад заасан шаардлага, техникийн тодорхойлолтод нийцээгүй автобус нийлүүлсэн зөрчил илэрснийг хууль хяналтын байгууллага шалгаж хүлээлгэн өгсөн 125 автобус, 41 цэнэглэгчийн бодит гүйцэтгэлийг 46.1 тэрбум төгрөгөөр үнэлж, төсөвт учруулсан хохирлын хэмжээг 76.5 тэрбум төгрөгөөр тогтоон, 12.0 тэрбум төгрөгийг төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна.

2.9. Дээрх байдлаар захиалагч болон үе шатны хяналт хэрэгжүүлэгч нь ТАХ-ний гүйцэтгэлийг баталгаажуулж санхүүжүүлэхдээ бодит гүйцэтгэлд үндэслэхгүй байгаа нь Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журмын 4.8.12-д “Төсөл, арга хэмжээний санхүүжилтийг бодит гүйцэтгэлээр олгоно” гэж заасныг зөрчсөн байна.

2.10. Хөрөнгө оруулалтаар нийлүүлсэн зарим машин, техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн үзүүлэлтүүд стандарт, техникийн тодорхойлолт заасан шаардлагад нийцээгүй байна. Тухайлбал,

- НУБХАЗТБҮХД-ын багцаас Нийтийн тээврийн автобус /Улаанбаатар/ ТАХ-ний гүйцэтгэгчийн нийлүүлсэн их, дунд багтаамжийн 135ш автобус тэргэнцэртэй иргэнд зориулсан хэсэгтэй байх, зорчих тавцангийн налуу 12 градусаас ихгүй, гишгүүр болон шалны өндөр 30см-ээс ихгүй, хаалга бүрийн гадна талд гэрэлтүүлэгтэй, жолоочийн хэсэг бүхээгтэй, хажуугийн шил нь бууралттай, давхар байх, зорчигчдын суудал бүрд гар утас, нэмэлт төхөөрөмж цэнэглэгч байршуулсан байх, босоо зорчигчдын тоо 40-өөс дээш, зааланд 6-аас доошгүй халаалтын төхөөрөмжтэй, мөнгөний хайрцаг, хогийн сав, камер, хянах системтэй, жолоочийн суудлыг сайжруулсан савхин материалаар хийсэн байх зэрэг шаардлагыг хангаагүй, 2 автобус тээвэрлэх явцад эвдэрч гэмтсэн байхад хүлээн авсан;
- ХХААХҮС-ын багцын 3.1 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Бэлчээрийн усан хангамж /Улсын хэмжээнд/ ТАХ-ний хүрээнд инженерийн хийцтэй 88 худаг гаргах, барих ажилд аймгуудын ХХААХҮГ захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлсэн ч худгийн барилга, цонх, хаалга, шал, усан сан, мотор, цахилгааны үүсвэр, мал услах талбайг зураг төсвийн дагуу гүйцэтгээгүй байхад байнгын ашиглалтад хүлээн авсан байна.

2.11. Тоног төхөөрөмжийн худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулж, гэрээ байгуулсан байгууллага нь техникийн тодорхойлолт, тавигдах шаардлагын талаарх мэдээллээр хүлээн

авах комиссын бүрэлдэхүүнийг бүрэн хангаагүй, техникийн үзүүлэлт, шалгуур бүрээр комиссын гишүүд хянаагүй, хүлээлцсэн акт, хурлын тэмдэглэлд дурдаагүй байгаа нь шаардлагад нийцээгүй хөрөнгийг хүлээн авч санхүүжүүлэх эрсдэлийг дагуулж байна.

2.12. Хөрөнгө оруулалтын зарим төсөл, арга хэмжээний санхүүжилтийг олгохдоо барьцаа хөрөнгийг суутган тооцоогүй, зарцуулагдаагүй магадлалгүй ажлын зардлыг улсын төсөвт буцаан төвлөрүүлээгүй, норм, нормативын зардлыг холбогдох байгууллагад шилжүүлээгүй, холболтын зураг төслийг иж бүрэн зураг төслийн үнээр тооцож гэрээ байгуулан илүү санхүүжилт олгосон байна. Үүнд:

- ХНХС-ын багцын Өнөр бүл хүүхдийн төвийн их засвар /Улаанбаатар/ ажлыг гүйцэтгүүлэх 0.3 тэрбум төгрөгийн гэрээний сүүлийн санхүүжилтийг гүйцэтгэгчид олгохдоо чанарын баталгааны 0.01 тэрбум төгрөгийг суутган тооцоогүй зөрчил илэрсэнд албан шаардлага;
- ЭХС-ын багцын 1 ТАХ-ний 0.01 тэрбум төгрөгийн магадлалгүй ажлын зарцуулагдаагүй санхүүжилтийг төсөвт төвлөрүүлээгүй байсанд төлбөрийн акт;
- ХХААХҮС-ын багцын Хүнсний ногооны зорь, 500 тонн /Хөвсгөл, Мөрөн сум/ барилгыг нэг маягийн зургаар төлөвлөн холболтын зураг, төсвийг гүйцэтгүүлэхдээ иж бүрэн зураг төслийн үнээр гэрээ байгуулан гүйцэтгэгчид 0.02 тэрбум төгрөг илүү олгосныг улсын төсөвт буцаан төвлөрүүлэх төлбөрийн акт тогтоов.

2.13. Энэ нь Засгийн газрын 2021 оны 160 дугаар тогтоолоор баталсан “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах, журам”-ын 2.3.2.5⁶⁰ дахь заалтыг зөрчсөн байна.

2.14. Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт, барилга байгууламжийн ажлын үе шат бүрд тавих хяналт хангалтгүйгээс гүйцэтгэлээс илүү санхүүжилт олгосон, зураг төслөөс зөрүүтэй гүйцэтгэсэн ажлыг бодит гүйцэтгэлээр бус анхны зураг, төсвөөр санхүүжүүлсэн байна.

Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний хэрэгжих хугацааг хянах, хариуцлага тооцох арга зам, эрх зүйн зохицуулалт хангалтгүй байна

2.15. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын 1139 ТАХ-ээс 883 төсөл, арга хэмжээг 2023 онд хэрэгжүүлж дуусгахаар төлөвлөсний 62.5 хувь буюу 552 ТАХ хэрэгжсэн, 37.5 хувь буюу 331 ТАХ төлөвлөсөн хугацаандаа хэрэгжээгүй байна.

2.16. Төсвийн хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх явцад үүссэн хүндрэл бэрхшээл, тулгарсан асуудлын шалтгаан, үр дагаврыг судлаагүй, шийдвэрлэх арга хэмжээг тухай бүр авч хэрэгжүүлээгүй, зарим тохиолдолд албан бичгээр харилцаагүй нь хугацаа алдах, удаашрах, хэрэгжихгүй зогсонги байдалд хүргэхэд нөлөөлж байна. Тухайлбал,

- Соёлын сайдын багцад 2011 оноос эхлэн хэрэгжсэн 10.5 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй “Төв халх” дуулалт жүжгийн театр /Дундговь, Сайнцагаан сум/ ТАХ-ний гүйцэтгэгч гэрээний үүргээ хэрэгжүүлээгүйгээс шалтгаалан барилгын ажил зогссон;
- БШУС-ын багцад 2014 оноос эхлэн хэрэгжсэн 0.7 тэрбум төгрөгийн гэрээний дүнтэй Цэцэрлэгийн барилга, 100 ор /Сэлэнгэ, Мандал сум/ ТАХ-ний гүйцэтгэгч 2020 оноос төсөвт өртөг хүрэлцээгүй шалтгаанаар ажлаа гүйцэтгээгүй зогсоосон, 2023 онд гэрээг цуцлах албан тоот хүргүүлсэн;
- ЭМС-ын багцад 2011 оноос эхлэн хэрэгжсэн 1.8 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Төрөх эмнэлэг, 50 ор /Дорноговь, Сайншанд/ ТАХ-ны санхүүжилтийг гүйцэтгэгчид бүрэн олгосон боловч барилга угсралтын явцад барилгын норм, дүрмийг зөрчсөн, 2014 оноос төсвийн норм дүрэм шинэчлэгдсэн, бараа материалын үнэ өссөн зэрэг шалтгаанаар барилгын ажил зогссон, Мэргэжлийн хяналтын газрын улсын ахлах байцаагчийн нэхэмжлэлтэй шүүхэд шилжсэн боловч шийдэгдээгүй;
- Соёлын сайдын багцад 2013 оноос эхлэн хэрэгжсэн Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 5.8 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Соёл, урлагийн ордон, 500 суудал /Дорноговь, Замын-Үүд сум, 3 дугаар баг/ ТАХ-ний захиалагчийн хяналтыг БХТ-өөс хэрэгжүүлэн 2.8 тэрбум төгрөгийн

⁶⁰ 2.3.2.5. “Барилга байгууламжийн зураг төслийн үнэ, захиалагчийн хяналтын зардал, зохиогчийн хяналтын зардал, нормчлолын сангийн зардал, чанарын баталгаат хугацааны барьцааг тус тусын дансанд холбогдох баримт бичиг, тоног төхөөрөмж хүлээн авсан акт зэргийг үндэслэн шилжүүлэх”;

санхүүжилт олгосон, барилга угсралтын явцад гал гарч зарим ажлыг шинэчилж хийсэн боловч 2015 оноос барилгын ажил зогссон зөрчлийг хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн боловч тодорхой шийдвэр гараагүй;

- Соёлын сайдын багцад 2021 оноос эхлэн хэрэгжсэн 2.3 тэрбум төгрөгийн гэрээний дүнтэй Соёлын төвийн барилга, 300 суудал /Сүхбаатар, Баяндэлгэр сум/ ТАХ-ний барилгын ажлын гүйцэтгэл 30 хувьтай, гүйцэтгэгч 2023 онд дуусгах гэрээний үүргээ гүйцэтгэгч хэрэгжүүлээгүй;
- БШУС-ын багцад 2019 оноос хэрэгжсэн 2.1 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Цэцэрлэгийн барилга, 200 ор /Сүхбаатар, Баяндэлгэр сум/ болон 2.2 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Цэцэрлэгийн барилга, 200 ор /Сүхбаатар, Эрдэнэцагаан сум/ ТАХ-ний гүйцэтгэгч компаниуд гэрээний үүргээ хэрэгжүүлээгүйгээс шалтгаалан 2022 оноос хойш ажил зогссон, гэрээний хариуцлага тооцох, гэрээ цуцлуулах талаар Сүхбаатар аймгийн Засаг даргаас Боловсролын ерөнхий газарт 2022 оны 9 дүгээр сард албан бичиг хүргүүлсэн байна.

2.17. Мөн гүйцэтгэгч гэрээний үүргээ хугацаанд нь хэрэгжүүлээгүй тохиолдолд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, хугацаа, үе шат дараалал, захиалагч талаас гаргах шийдвэр, хариуцах байгууллага, албан тушаалтан, хүлээлгэх хариуцлагатай холбоотой нарийвчилсан зохицуулалт хангалтгүй, гэрээг сунгах шалгуур, эрх зүйн зохицуулалт заавар журамд тодорхой бус байна.

2.18. Үүнээс шалтгаалан гэрээний үүргээ хугацаанд нь хэрэгжүүлээгүй гүйцэтгэгчид хариуцлага тооцох, хугацаатай үүрэг чиглэл өгөх, гэрээг цуцлах, гүйцэтгэлийн баталгааг төсөвт төвлөрүүлэх чиг үүрэг хэрэгжихгүй байна. Тухайлбал,

- ХХААХҮС-ын багцад 2021 оноос эхлэн хэрэгжсэн Малын тэжээл тариалах, нөөц бүрдүүлэх төсөл /Хөвсгөл, Жаргалант, Галт, Цэцэрлэг, Цагаан-Уул, Улаан-Уул, Их-Уул сум/ ТАХ-ний 0.9 тэрбум төгрөгийн гэрээг 2023 оны 3 дугаар сард цуцалсан боловч гэрээг дүгнэж, захиалагчид учирсан хохирол алдангийг тооцоогүй, гүйцэтгэлийн баталгаагаар хангуулахад чиглэсэн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлээгүй;
- Соёлын сайдын багцын Хан-Хэнтий чуулгын барилга /Хэнтий, Хэрлэн сум/ ТАХ-г 2011-2012 онд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн боловч гэрээний хэрэгжилт удааширнаас 0.5 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгөөр хийгдсэн заслын ажлыг дахин засварласан;
- Соёлын сайдын багцад 2022 оноос эхлэн хэрэгжсэн 4.1 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Төв Монголын байгаль, түүх, соёлын цогцолборын барилга /Архангай, Эрдэнэбулган сум/ ТАХ-ний гүйцэтгэгч 2022 онд урьдчилгаа төлбөрийн баталгаа гарган 0.5 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт авсан боловч 2 жилийн хугацаанд гэрээний үүргээ хэрэгжүүлээгүй байхад захиалагч гэрээг дүгнээгүй, учирсан хохирол алдангийг тооцоогүй, урьдчилгаа төлбөрийн баталгааг гаргуулаагүй зөрчилд тус тус албан шаардлага хүргүүлэв.

2.19. Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх "техник, эдийн засгийн үндэслэл" боловсруулах ажлын хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлох, зарцуулах зардал, төсвийг тооцож төлөвлөхөд баримтлах жишиг үнэ, ажлын даалгавар боловсруулахад тавигдах шаардлага, хүлээн авахтай холбоотой эрх зүйн зохицуулалт, заавар журам хангалтгүй байна. Тухайлбал,

- Эрдэнэт шинжлэх ухаан технологийн паркийн техник, эдийн засгийн үндэслэл /Орхон, Баян-Өндөр сум/ ТАХ-ний гэрээнд 2023 оны 12 дугаар сарын 11-нд нэмэлт өөрчлөлт оруулан техник, эдийн засгийн үндэслэл боловсруулах ажлын үнийн дүнг 1.8 тэрбум төгрөгөөр тусгасан боловч гэрээгээр гүйцэтгүүлэх ажлын даалгаврыг боловсруулж батлаагүй, гүйцэтгүүлэх ажлын өртгийг тооцоогүй, гэрээний үнийн дүнгийн үндэслэл, үнэлгээ нь тодорхойгүй байхад 2023 оны 12 дугаар сард Орхон аймгийн ГХБХБГ, Эрдэнэт шинжлэх ухаан, технологийн паркийн захиргаа нь гүйцэтгэгчээс ирүүлсэн материалыг шалгуур үзүүлэлтгүйгээр хүлээн авч санхүүжилтийг бүрэн олгосонд албан шаардлага өгөв.

2.20. Түүнчлэн хөрөнгө оруулалтын ТАХ-ний тендерийн баримт бичигт ажиллах хүчний дотоодын давуу эрх тооцуулж, шалгарсан тохиолдолд түүний хэрэгжилтийг тайлагнах, хянах арга зам, хариуцах байгууллага, албан тушаалтан, гүйцэтгэгчид хүлээлгэх хариуцлагатай холбоотой зохицуулалтыг тусгаагүй нь худалдан авах ажиллагаанд баримтлах өрсөлдөх тэгш боломжтой, хариуцлагатай байх зарчмыг алдагдуулж байна. Тухайлбал,

- ХХААХҮС-ын багцын 1.0 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Хүнсний ногооны зоорь 500 тонн /Хөвсгөл, Мөрөн сум/ ТАХ-ний тендерт оролцогч нь Хөвсгөл аймгийн ХХҮЕГ-тай гэрээ байгуулан 56 хүнийг 0.2 тэрбум төгрөгөөр ажиллуулахаар тендерт санал ирүүлж, ажиллах

хүчний дотоодын давуу эрх тооцуулснаар хамгийн бага үнийн саналаар шалгарсан боловч гэрээний үүргээ хэрэгжүүлээгүй байхад ХХААХҮЯ хянахгүйгээр санхүүжилтийг олгосон, захиалагчийн хяналтыг гүйцэтгүүлэхээр гэрээ байгуулахдаа хяналт хийлгэхээр тусгасан ч аймгийн ГХБХБГ-ыг шаардлагатай мэдээллээр хангаагүйгээс хяналтгүй орхигдсон байна.

2.21. Дээрх байдлаар төсвийн хөрөнгө оруулалтын ТАХ-г төлөвлөх, хэрэгжүүлэх явцад тулгарсан асуудлыг шийдвэрлэх чиг үүрэг, хариуцах байгууллага, албан тушаалтан, хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, хугацаа, үе шат дараалал, хүлээлгэх хариуцлагыг заавар журамд тодорхой тусгаагүй, эрх зүйн зохицуулалт хангалтгүй байна.

2.22. Засгийн газрын 2023 оны 07 дугаар сарын 19-ны 278 дугаар тогтоолоор “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам”-ыг шинэчлэн баталснаар төсвийн хөрөнгө оруулалтын гэрээний удирдлага, оролцогчдын чиг үүрэг, багцыг хуваарилах, тайлагнах хугацаа, цахим систем удирдлага, зохицуулалтыг сайжруулах заалтуудыг нарийвчлан тусгасан нь эрхзүйн зохицуулалтын хувьд тодорхой ахиц гарсан байна.

Хөрөнгө оруулалтын зарим төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт, үе шат бүрд тавих захиалагчийн хяналт хангалтгүй, ажлын гүйцэтгэлийг бодитоор баталгаажуулахгүй байна

2.23. Захиалагчийн хяналтыг хэрэгжүүлж байгаа инженерүүд ажлын талбайн журналыг бүрэн хөтлөөгүй, үүрэг даалгавар өгсөн тэмдэглэгээг ажлын талбарт үйлдээгүй, гэрээний хугацаанд тавих хяналт хангалтгүй, гүйцэтгээгүй ажлын санхүүжилтийг баталгаажуулсан, зохиогчтой зөвшилцөхгүйгээр зураг төсөвт өөрчлөлт оруулах, өөрчлөлтийн төсвийг гаргуулахгүй орхигдуулах зэрэг зөрчил нийтлэг байна. Тухайлбал,

- ЗГХЭГД-ын багцын 4.8 тэрбум төсөвт өртөгтэй, Нийслэлийн ЗДТГ-т эрх шилжин хэрэгжсэн Хорооны барилга /Улаанбаатар, Сонгинохайрхан, 39, 43 дугаар хороо/ ТАХ-ний зарим гүйцэтгээгүй ажлын санхүүжилтийг олгосон;
- Соёлын сайдын багцын Соёл, спортын төвийн барилга, 300 суудал /Төв, Борнуур сум/ ТАХ-ний заалны 0.03 тэрбум төгрөгийн өртөгтэй акустик хавтан, гадна зогсоолын талбайг хийгээгүй;
- ЭМС-ын багцын Эрүүл мэндийн төвийн барилга, 15 ор /Дорноговь, Даланжаргалан сум/ ТАХ-ний авто машины дулаан зогсоолын дотор засал, шалны будаг, ногоон байгууламжийн ажлыг хийгээгүй, хана цуурсан, явган зам, барилгын хаяавч цөмөрсөн, агааржуулалтын систем, цахилгаан доголдолтой;
- НУБХТБҮХД-ын багцын 45.5 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Нийтийн тээврийн автопарк /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг/ болон ХНХС-ын багцын 2.0 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Иргэдийн хөгжлийн төвийн барилга /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг, 12 дугаар хороо/ ТАХ-г барилгын ажил эхлүүлэх зөвшөөрөлгүйгээр гүйцэтгүүлсэн;
- Зураг төслийн ажилд тавих хяналт хангалтгүйгээс БХБС-ын багцын Сумын төвийн доторх авто замын их засвар /Дархан-Уул, Орхон сум/ ТАХ-ний зураг төслийн гүйцэтгэгч хуурай хөрстэйгөөр тооцоолсон боловч ажил гүйцэтгэх явцад хийсэн инженер геологийн дүгнэлтээр цэвдэгтэй хөрс гэж гарснаас шалтгаалан 2 жилийн хугацаанд хэрэгжээгүй;
- Соёлын сайдын багцын Соёл, спортын төвийн барилга, 250 суудал /Төв, Сэргэлэн сум/ ажлын гүйцэтгэгч урлагийн тайзны болон дотор халаалтын 0.07 тэрбум төгрөгийн ажлыг захиалагчийн зөвшөөрөлгүйгээр өөрчилж гүйцэтгэсэн, зураг төсөл зохиогчоор өөрчлөлтийн зураг төсвийг гаргаж хянуулаагүй;
- Соёлын сайдын багцын Соёлын төвийн барилга, 240 суудал /Сүхбаатар, Уулбаян сум/-ын гадна талбайн 150м² бетон хучилт, ногоон байгууламж, зүлэгжүүлэлтийн ажлыг хийгээгүй, дээврээс ус нэвчсэн, цонх дулаан алдагдал ихтэй;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн барилга, 320 суудал /Дорноговь, Хатанбулаг сум, 5 дугаар баг/ ТАХ-ний цахилгааны тохируулгыг хийгээгүй, гадна шилэн фасад болон хүзүүвч завсартай, дээврээс ус нэвчсэн, сагсны шийтийг зураг төслөөс багасгаж хийсэн;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн барилга буулгаж, шинээр барих, спорт заал, 960 суудал /Орхон, Баян-Өндөр сум, 3 дугаар сургууль/ ТАХ-ний барилгын суурьт ус чийгээс хамгаалах түрхлэг түрхээгүй, суурьт цасны ус нэвчсэн, төмөр бетон, арагт бүтээцийн ажлыг зургийн дагуу гүйцэтгээгүй;

- БШУС-ын багцын Сургуулийн дотуур байрны барилга, 50 ор /Сүхбаатар, Наран сум/ цонхонд чулуун тавцан хийхээр зураг төсөлд тусгасныг хуванцраар хийсэн, тавцан нь хагарсан, цонхны амлагаа чанаргүй, дулаан алдагдал ихтэйгээс өвлийн улиралд өрөөний температур 7-9 градустай байгаа, дээврээс борооны ус нэвчсэн, аваарын гарц буюу тагтны вакум хаалга, цонх дулаан алдагдалтай, гал тогооны агааржуулагч ажиллагаагүй, үүдний хэсгийн гадна хананд металл фасад хийхээр төлөвлөснийг өөрчилж, шавардаж эмульсдсэн;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн спорт заалны барилга /Говь-Алтай, Есөнбулаг сум, 2 дугаар сургууль/ бохирын шугам хөлддөг гэх шалтгаанаар ариун цэврийн өрөө ашиглалтгүй;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн спорт заалны барилга /Говь-Алтай, Есөнбулаг сум, 3 дугаар сургууль/ суурилуулсан хяналтын камер ажилладаггүй, борооны усны хаялга салхинд унасан, дээврээс бороо, цасны ус нэвчсэн;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн спорт заалны барилга /Говь-Алтай, Есөнбулаг сум, 1 дүгээр сургууль/ ариун цэврийн өрөөний цэвэр усны шугам хөлдсөн, агааржуулалтын системийн ажиллагаа хангалтгүй;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн барилга, спорт заал, 320 суудал /Завхан Сонгино сум/ гадна бохирын шугам хөлдсөн, агааржуулалтын системийн ажиллагаа хангалтгүй, агааржуулалтын хоолойн жийргэвчийг угсраагүй;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн барилга, спорт заал, 320 суудал /Завхан, Тэлмэн сум/ дээврийн дулаан алдагдал их, цанталт үүссэн, барилгын суурийн хаяагч зарим газарт ховхорсон, барилгын гадна бохирын цооног амархан дүүрдэг шалтгаанаар усны хэрэглээг хязгаарлаж бие засах газрууд хэвийн ажиллах боломжгүй болсон, бохирын 40 мЗ-ын багтаамжтай цооногийн хийцийг зураг төсвөөс өөрчилсөн;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн барилга буулгаж, барих, 160 суудал /Сүхбаатар, Онгон сум, 2 дугаар байр/ сантехникийн шугам хоолойг угсрахдаа зураг төслийг өөрчилсөн, хана зарим газар цуурсан, бохирын худаг бөглөрсөн, дээврээс ус нэвчсэн;
- БШУС-ын багцын Цэцэрлэгийн барилга, 100 ор /Сүхбаатар, Наран сум, 3 дугаар баг/ гадна суурилуулсан хүүхдийн тоглоом зураг төсөвт тусгаснаас зөрүүтэй, цонх цантсан, явган замын хавтан хагарсан;
- ЭМС-ын багцын Эрүүл мэндийн төвийн барилга, 17 ор /Сүхбаатар, Мөнххаан сум/ холбоо дохиоллын систем ажилладаггүй, зарим өрөөний дотор температур өвлийн улиралд 9 градус орчим байгаа, халаалтын системийн болон гүний худгийн насос эвдэрсэн, хяналтын 4 камер дутуу суулгасан;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн урлаг заалны өргөтгөлийн барилга /Сүхбаатар, Баруун-Урт сум, 2 дугаар сургууль/ дулаан алдагдал ихтэй, өвлийн улиралд үйл ажиллагаа явуулах боломжгүй, дээврийн сэндвич хавтан, хана хоёрын завсар хоорондын чигжээс, дулаалгыг дутуу хийснээс зай завсар ихтэй;
- ОНБТСҮХД-ын багцад Спорт цогцолборын барилгын /Хэнтий, Баянмөнх сум/ агааржуулалтын системийн болон шалны лакан өнгөлгөөг хийгээгүй, волейбол болон сагсны тоноглолыг суурилуулаагүй;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн барилга, 640 суудал /Хэнтий, Өмнөдэлгэр сум/ цахилгааны зарим разеткуудыг хүчдэлд холбоогүй, биеийн тамирын залны таазнаас дусаал гоождог;
- БХБС-ын багцын Сумдын усан хангамж, ариутгах татуурга, цэвэрлэх байгууламж, инженерийн шугам сүлжээ /Хэнтий, Баян-Адарга, Баян-Овоо, Баянхутаг, Дадал, Дэлгэрхаан, Мөрөн, Норовлин, Цэнхэрмандал сум, Батноров сум, Бэрх тосгон/ ТАХ-ний Дэлгэрхаан сумын цэвэр усны эх үүсвэрийн худгийг хамгаалалтын хашааны гадна гаргасан;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн барилга, урлаг заал, 320 суудал /Хэнтий, Батноров сум/ ангиудын хаалга болон спорт заалны цонхны материалыг зураг төсвөөс өөрчилж гүйцэтгэсэн;
- БШУС-ын багцын Цэцэрлэгийн барилга /Завхан, Тосонцэнгэл сум/ гадна цэвэр усны шугам хөлдсөн, урлагийн танхимын тохижилтыг дутуу хийсэн зөрчлүүд илэрсэнд албан шаардлага хүргүүлэв.

2.24. Энэ нь Барилгын тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.1⁶¹, 37 дугаар зүйлийн 37.1⁶², 40 дүгээр зүйлийн 40.1.1⁶³, 40.1.16⁶⁴, 48 дугаар зүйлийн 48.5⁶⁵, 48.7⁶⁶, Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор баталсан "Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам"-ын 4.8.12⁶⁷ дахь заалтыг тус тус зөрчсөн байна.

2.25. ЭХС-ын багцад 2020-2023 онд хэрэгжсэн 22.6 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Дулааны станц /Хэнтий, Батноров сум, Бэрх тосгон/ ТАХ-ний зураг төслийн гүйцэтгэгч нь тухайн ажлын ТЭЗҮ-д заасан ерөнхий нөхцөлийн 7 шаардлагаас 4 нөхцөлийг зураг төсөлд тусгаагүйгээс дулааны станцын хэвийн ажиллагаанд дараах эрсдэл, хүндрэл үүсэхээр байна. Үүнд:

- Шингэн түлшний асаагуурын системийг тусгаагүйгээс анхдагч агаар, хоёрдогч агаарын зарцуулалтууд, галын хотлын үеийн түвшин, тухайн эгшинд авч буй зуухны ачаалал зэрэг галлагааны гол үзүүлэлтүүд дэлгэц дээр харагдахгүй, тогтмол хянах боломжгүйгээс шуурхай ажиллагааны горим алдагдах эрсдэлтэй;
- Шохойн чулууны системийг тусгаагүйгээс хүхрийн ислийн агууламж хэмжээ стандартад заасан хүлээн зөвшөөрөх дээд хэмжээ 400 мг/м³-ээс 2.6 дахин их буюу 1024 мг/м³ байгаа;
- Түлшийг жиллэн хэмжих хэрэгсэл суурилуулахаар заасныг тусгаагүйгээс нүүрсний бодит зарцуулалт, техник, эдийн засгийн үзүүлэлтүүдийг тооцох, алдагдлын хэмжээг тодорхойлох боломжгүй;
- Тортгог үлээлгийн цэвэрлэгээний төхөөрөмжийг тусгаагүйгээс халах гадаргуу дээр хуримтлагдсан үнс, хөө тортгийг цэвэрлэхэд хүндрэлтэй;
- Зуухны янданг тоосгон ба төмөр бетон материалаар төлөвлөснийг зураг төсөлд металл яндангаар өөрчилснөөр их, бага ачааллын дулааны алдагдлыг тооцох шаардлага тулгарсан;
- Тоног төхөөрөмжийн задлах, засварлах орон зайг тусгаагүйгээс их засвар, урсгал засвар, ослын үед тоноглолыг салгахад ашиглах зай талбай хангалтгүй, өргөх механизм суурилуулагдаагүй, ажлын байрнаас гаргах боломжгүй, засварын цех төлөвлөөгүйгээс засвар үйлчилгээ хийхэд хүндрэл үүсэхээр байгаа зөрчлүүд илэрсэнд албан шаардлага хүргүүлэв.

2.26. БХБС-ын багцын 23.8 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Үерийн усны хамгаалалтын далан /Баян-Өлгий Өлгий сум/ төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэгч зарим ажлыг зураг төслийн дагуу гүйцэтгээгүй байхад зохиогч, захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлэгч байгууллага, улсын комисс хяналт тавиагүй байна. Үүнд:

- Бетон хийц, сувгийн ёроол, ажлыг зураг төслийн дагуу хийгээгүй, лабораторийн шинжилгээгээр бетон марк шаардлага хангаагүй байхад зураг төслөөс зөрүүтэй хийсэн ажлын ил, далд ажлын акт болон хийгээгүй ажлын гүйцэтгэлийг зохиогч, захиалагч баталгаажуулж, санхүүжилтийг олгосон;
- Захиалагчийн болон зохиогчийн нэгдсэн дүгнэлт гараагүй байхад ажлын хэсэг үерийн усны хамгаалалтын байгууламжийн зарим хэсгийг ашиглалтад хүлээн авсан;
- Гүйцэтгэгчийн хүсэлтээр зохиогч зураг төсөлд удаа дараа өөрчлөлт оруулсан боловч захиалагчид мэдэгдээгүй, тухайн өөрчлөлтэй холбоотойгоор төсөвт өртөг, хийц бүтээцэд орох өөрчлөлтийг тооцоолоогүй;
- Зохиогчийн хяналт хэрэгжүүлэх чиг үүргээ үндсэн ажилтнаар бус гэрээт инженерээр гүйцэтгүүлсэн, ажил гүйцэтгэх явцад үерийн сувагтай бохир усны даралттай хоолой

⁶¹ "Энэ хуулийн 10.1.2, 10.1.3, 10.1.4, 10.1.5-д заасан ангилалд хамаарах барилга байгууламжид дараах төрлөөр барилгын ажлын зөвшөөрөл олгоно: 26.1.1.барилга байгууламжийг шинээр барих; 26.1.2.барилга байгууламжийг өргөтгөх, шинэчлэн барих; 26.1.3.барилга байгууламжийг буулгах"

⁶² "Барилгын ажлын захиалагч дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ: 37.1.1.барилга байгууламжийн баримт бичгийг холбогдох хууль тогтоомж, норм, нормативын баримт бичгийн шаардлагын дагуу бүрдүүлэх";

⁶³ "Барилгын ажлыг зөвшөөрөл, магадлал хийгдэж, баталгаажсан зураг төсөл, норм, нормативын баримт бичгийн шаардлагын дагуу гүйцэтгэх, хяналт тавих";

⁶⁴ "Барилгын ажлыг эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрөлгүйгээр гүйцэтгэхгүй байх";

⁶⁵ "Захиалагч энэ хуулийн 35 дугаар зүйлд заасан эрх бүхий байгууллагад барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулахаар хүсэлт гаргах бөгөөд түүнд дараах баримт бичгийг хавсаргана: 48.5.3.зураг төсөл зохиогчийн хяналтын нэгдсэн дүгнэлт; 48.5.4.захиалагчийн барилгын техникийн хяналтын нэгдсэн дүгнэлт; 48.5.6.барилга байгууламжийн өөрчлөлтийн зураг төсөл";

⁶⁶ "Барилга байгууламжийг энэ хуулийн 48.5-д заасан баримт бичгийг бүрдүүлээгүй тохиолдолд ашиглалтад оруулахаас татгалзана";

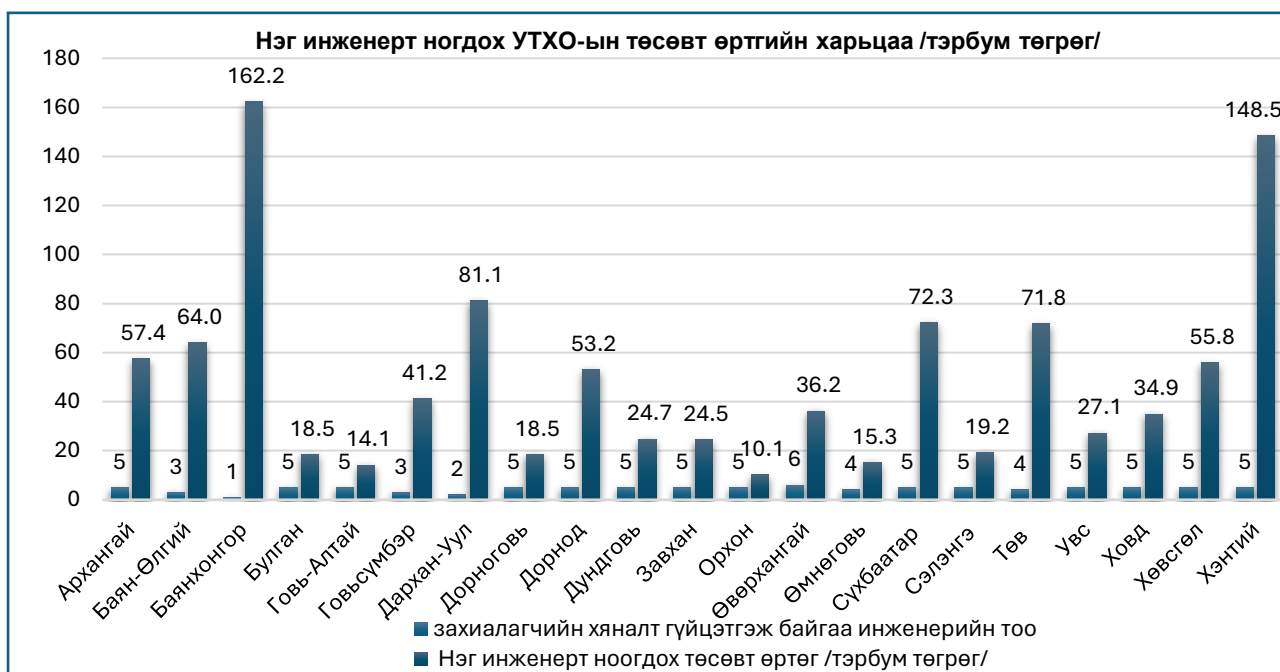
⁶⁷ "Төсөл, арга хэмжээний санхүүжилтийг бодит гүйцэтгэлээр олгох"

огтлолцсон нөхцөл байдал илрэхэд зураг төсөл зохиогчийн зүгээс инженерийн шийдэл гаргаагүй, зураг төслийн шатанд тэгш өнцөгт сувгийн материалын түүвэрт алдаа гаргаснаас төсвийг илүү тооцсонд хөндлөнгийн шинжээчийн дүгнэлт гаргаж ирүүлэх албан шаардлагыг захиалагчид хүргүүлэв.

2.27. Захиалагчийн хяналтын инженерүүд барилгын ажлын гүйцэтгэлийг баталгаажуулахдаа бодит гүйцэтгэлтэй уялдуулахгүй, зураг төсөл, төсвийн тооцоонд илэрсэн асуудлыг тухай бүр шийдвэрлээгүй, захиалагч, зохиогч нарын ажлын уялдаа холбоогүй байдал зарим ТАХ-ний хэрэгжилт удаашрахад нөлөөлж байна.

2.28. Улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдэж байгаа 3,766.3 тэрбум төгрөгийн 768 барилга байгууламж, их засвар, зураг төслийн ажилд БХТ-ийн Барилга байгууламжийн захиалагчийн хяналтын хэлтсийн 34, аймаг, нийслэлийн ГХБХБГ-ын Барилга, хот байгуулалтын хэлтсийн 87, захиалагчийн хяналт гүйцэтгэх чиг үүрэг бүхий ОНӨААТҮГ-ын 47, нийт 168 инженер үе шатны хяналтыг хэрэгжүүлж, нэг инженер дунджаар 44.5 тэрбум төгрөгийн 9 ажлын гүйцэтгэлийг хянан баталгаажуулж байна.

Дүрслэл 3. Орон нутагт захиалагчийн хяналт гүйцэтгэгч инженерийн мэдээлэл (тэрбум.төг)

2.29. Захиалагчийн хяналтын байгууллагуудын нэг инженерт ногдох ачаалал их, зөвлөх болон мэргэшсэн инженерийн эзлэх хувь хангалтгүй байгаа нь барилга байгууламж, их засварын ажлын үе шат бүрд захиалагчийн хяналтыг бодитоор хэрэгжүүлэх боломжийг хязгаарлаж байна.

2.30. Цаашид барилгын захиалагчийн хяналтын тогтолцооны үр нөлөөнд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, эрчим хүч, авто замын салбарт хэрэгжиж буй төр, хувийн хэвшлийн түншлэл хэлбэрээр гэрээгээр гүйцэтгүүлэх боломж, нөхцөл зэргийг судалж барилга байгууламжийн ажлын үе шатны хяналтыг сайжруулахад чиглэсэн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна.

Барилга байгууламжийг байнгын ашиглалтад хүлээн авахдаа холбогдох дүрмийн хэрэгжилтийг хангахгүй байгаа нь хяналт хариуцлагын тогтолцоонд сөргөөр нөлөөлж байна

2.31. Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нар барилга байгууламжийг ашиглалтад хүлээн авах комиссын бүрэлдэхүүнд барилга, хот байгуулалтын асуудал хариуцсан нэгжийн дарга, захиалагчийн болон хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн төлөөллийг оролцуулаагүй нь Засгийн газрын 2021 оны 212 дугаар тогтоолоор баталсан "Барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах дүрэм"-ийн нэгдүгээр хавсралтын 1⁶⁸ дэх заалтыг зөрчсөн байна.

2.32. Барилга байгууламжийг хүлээн авах улсын комиссын гишүүдийн өгсөн үүрэг даалгаврын хэрэгжилтийг бүрэн хангуулахгүйгээр комиссын дүгнэлтийг баталгаажуулсан, гадна тохижилт, ногоон байгууламжийн ажил, бетон хаяавч зэрэг зураг, төсөвт тусгасан ажлыг бүрэн гүйцэтгээгүй байхад ашиглалтад хүлээн авсан байна. Тухайлбал:

- ХНХС-ын багцын Иргэдийн хөгжлийн төвийн барилга /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг, 12 дугаар хороо/-ын улсын комиссын 13 гишүүний, мөн Өнөр бүл хүүхдийн төвийн их засвар /Улаанбаатар/-ын улсын комиссын 5 гишүүний өгсөн үүрэг даалгаврыг хэрэгжүүлээгүй байхад комиссын актыг баталгаажуулсан,
- БШУС-ын багцаас эрх шилжин хэрэгжсэн 2.0 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Багшийн хөгжил, судалгааны арга зүйн төвийн барилга /Архангай/-ын улсын комиссоос өгсөн 2 үүрэг даалгавар, 1.5 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл /Архангай, Ихтамир сум/-ын улсын комиссоос өгсөн 5 үүрэг даалгаврын биелэлтийг гүйцэтгээгч компаниуд хэрэгжүүлээгүй байхад комиссын актыг баталгаажуулсан;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн дотуур байрны барилга, 50 ор /Сүхбаатар, Наран сум/ ажлыг хүлээн авах аймгийн Засаг даргын захирамжаар байгуулагдсан 20 хүний бүрэлдэхүүнтэй улсын комиссоос зөрчилтэй 65 ажлыг засах, дутуу ажлыг гүйцээх үүрэг даалгавар өгсөн боловч гүйцэтгээгүй;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн барилга, спорт заал, 320 суудал /Завхан, Тэлмэн сум/, Сургуулийн барилга, спорт заал, 320 суудал /Завхан, Сонгино сум/, Цэцэрлэгийн барилга /Завхан, Тосонцэнгэл сум/ 3 ТАХ-г 2023 онд хүлээн авсан комиссын өгсөн 74 үүрэг даалгаврыг хэрэгжүүлээгүй, Цэцэн-уул сумын хүүхдийн цэцэрлэг 2021 онд ашиглалтад орсон ч хүлээн авах комиссын гишүүдийн өгсөн үүрэг даалгавар хэрэгжээгүй 2 жилийн хугацаа өнгөрсөн;
- ОНБТСҮХД-ын багцын Спорт цогцолборын барилга /Хэнтий, Баянмөнх/ ТАХ-г улсын комисс хүлээн авсан боловч агааржуулалтын систем, шалны лакан давхаргын ажлыг хийгээгүй, волейбол болон сагсны тоноглолыг суурилуулаагүйгээс ашиглаагүй;
- ЭМС-ын багцын Эрүүл мэндийн төвийн өргөтгөл /Хэнтий, Дархан сум/, Сум дундын эмнэлгийн барилга, 20 ор /Хэнтий, Биндэр сум/, Эрүүл мэндийн төвийн өргөтгөлийн барилга, 15 ор /Өвөрхангай, Бат-Өлзий сум, 5 дугаар баг/, Зооноз өвчин судлалын төвийн барилга /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/-д улсын комисс ажиллан дүгнэлтийг баталгаажуулж хүлээн авсан боловч зарим ажлуудыг хийж гүйцэтгээгүй, комиссын гишүүдийн өгсөн үүрэг даалгаврыг биелүүлээгүй,
- ЭМС-ын багцын Эрүүл мэндийн төвийн барилга, 10 ор /Архангай, Цахир сум/, Эрүүл мэндийн төвийн барилгын өргөтгөл /Ховд, Мянгад сум/ ТАХ-ний гадна тохижилтын ажлыг хийгээгүй байхад комиссын дүгнэлтийг баталгаажуулсан,
- ЭМС-ын багцын Эрүүл мэндийн төвийн барилга /Баянхонгор, Хүрээмарал сум/-д цэвэр, бохир усны шугам, ариун цэврийн өрөө ашиглалтад ороогүй, цонхны битүүмж муу, далий муруй суулгаснаас өрөөнүүдийн цонхоор шороо ордог, гадна талбайн тохижилт, явган хүний зам, машины зогсоолын ажлыг хийгээгүй,
- ЭМС-ын багцын Эрүүл мэндийн төвийн барилга, 17 ор /Сүхбаатар, Мөнххаан сум/-д холбоо дохиолол ажиллахгүй, халаалтын түрэлтийн насос, гүнийн худгийн ус татах насосуд эвдэрсэн, 7 камер суулгахаас 4 камер дутуу байхад улсын комисс хүлээн авсан байна.

⁶⁸ "Барилгын тухай хуулийн 10.1.2, 10.1.3, 10.1.4, 10.1.5-д заасан түвэгшлийн барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах комиссын бүрэлдэхүүнд аймаг, нийслэлийн барилга, хот байгуулалтын асуудал хариуцсан байгууллагын барилгын асуудал хариуцсан нэгжийн даргыг комиссын даргаар, захиалагч байгууллагын төлөөллийг нарийн бичгийн даргаар, гишүүнээр хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрх ашгийг хамгаалах байгууллагын төлөөлөл оролцуулна"

2.33. Эдгээр нь Засгийн газрын 2021 оны 212 дугаар тогтоолоор баталсан “Барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах дүрэм”-ийн 7.6⁶⁹, 8.1⁷⁰ 8.2.1⁷¹ дахь заалтад нийцэхгүй байх тул зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх албан шаардлага, зөвлөмж хүргүүлэв.

2.34. Барилга байгууламжийн төсөвт өртгөөс тодорхой хувийг норм, нормативын сангийн дансанд төвлөрүүлж норм, нормативын баримт бичиг боловсруулах, судалгаа хийх, шинэчлэхэд зарцуулахаар Барилгын тухай хуулийн 5.8⁷²-д заасан байна.

2.35. Барилгын хөгжлийн төв ТӨҮГ олон нийтийн барилга байгууламжийн, Эрчим хүчний эдийн засгийн хүрээлэн ТӨҮГ эрчим хүчний барилга байгууламжийн, Зам тээврийн хөгжлийн төв ТӨҮГ авто замын байгууламжийн норм, нормативын сангийн хөрөнгийг төвлөрүүлэн, зарцуулж байна.

Дүрслэл 4. Нормчлолын сангийн мэдээлэл /сая төгрөг/

2.36. Барилгын салбарт мөрдөж байгаа норм дүрмийн шинэчлэл хийгдэхгүй удааширдаг, цалин, тариф, үнийн индекс, нэгж хүчин чадлын жишиг үнэлгээ хуучирсан зэргээс шалтгаалан барилга угсралтын ажил удааширч зураг төслийн дагуу гүйцэтгэх боломжгүй нөхцөл үүсэж байна. Харин норм, нормативын санд төвлөрсөн хөрөнгийг зориулалтын дагуу зарцуулаагүй үлдэгдэлтэй байна.

2.37. Барилга байгууламжийн гүйцэтгэлд тулгарч байгаа нийтлэг асуудалд тулгуурлан зураг төслөөс өөрчлөх, чанаргүй гүйцэтгэх шалтгаан нөхцөлийг судалж, холбогдох норм, дүрмийг шинэчлэх шаардлага үүссэн байна.

2.38. Тухайлбал барилга байгууламжийн салхивчийн системд өндөр хүчин чадлын сэнс байрлуулснаас дуу чимээ үүсэж ажлын байрны орчин нөхцөл алдагдах, салхивчийн хоолой нь барилгын дотор интерьертэй уялдахгүй байх, агаар орох системийг төлөвлөөгүйгээс дотор агаарын чанар гадна агаараас шууд хамаарах, дулаан алдагдал ихсэх зэрэг зөрчил илэрч байна. Тухайлбал:

- Төрийн үйлчилгээний нэгдсэн төвийн барилга /Баян-Өлгий, Өлгий сум/,
- Сургуулийн барилга, спорт заал, 320 суудал /Завхан Сонгино сум/,
- Сургуулийн дотуур байрны барилга, 50 ор /Сүхбаатар, Наран сум/,
- Спорт цогцолборын барилга /Хэнтий, Баянмөнх сум/,
- Хүүхэд хамгаалал, хөгжлийн төвийн барилга /Баян-Өлгий, Өлгий сум/

⁶⁹ 7.6. “Комисс ажилласны дараа комиссын гишүүд өгсөн санал, үүрэг даалгаврын биелэлтийг шалгаж, биелэлт хангагдсан тохиолдолд энэ дүрмийн 4 дүгээр хавсралтад заасан үүрэг даалгаврын биелэлтийн хуудсанд гарын үсэг зурж баталгаажуулна”

⁷⁰ 8.1. “Захиалагч, гүйцэтгэгч талууд илэрсэн зөрчил дутагдлыг ажлын 14 өдөрт багтаан арилгаж, комиссын хуралдаанаас даалгасан үүрэг даалгаврын биелэлтийг хангаж, шаардлагатай баримт бичгийг бүрдүүлнэ”

⁷¹ 8.2.1. “Барилга байгууламж нь ашиглалтад оруулах шаардлагыг хангасан гэж комиссын бүх гишүүд үзсэн тохиолдолд энэ дүрмийн 2 дугаар хавсралтад заасан маягтын дагуу барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах дүгнэлт”

⁷² 5.8. “Барилга байгууламжийн норм, нормативын сангийн хөрөнгийг салбарын хууль тогтоомж, норм, нормативын баримт бичгийг боловсруулах, судлах, сурталчлах, хэвлэн олшруулах болон эдгээрийг зохион байгуулахтай холбоотой үйл ажиллагаанд зарцуулна”

2.39. Барилгын тухай хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.1.11-д “зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх иргэн, хуулийн этгээдийн нэгдсэн бүртгэл хөтлөх” чиг үүргийг БХБЯ хэрэгжүүлэхээр заасан боловч орон нутагт улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжиж байгаа барилга байгууламж, их засварын ажилд үе шатны хяналт хийж, зөвлөх үйлчилгээ үзүүлж байгаа хуулийн этгээдийн бүртгэлгүй, Засгийн газрын 2021 оны 343 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх иргэн, хуулийн этгээдэд тавих шаардлага, бүртгэх журам”-ын шаардлагыг хангаж байгаа эсэх нь тодорхойгүй байна.

2.40. Төсөвчдийн мэдлэг, мэргэжлийн ур чадвар, хандлагаас шалтгаалж барилга байгууламжийн төсвийн тооцооллыг зураг төслийн дагуу, үнэн зөв хийхгүй, ажлын тоо хэмжээг орхигдуулах, үндэслэл, материалын орц, үнийг алдаатай тооцоолох, өндөр үнээр тусгах зэрэг зөрчил гарсаар байгаа нь барилгын үйл ажиллагаанд оролцогчдод хүлээлгэх хариуцлагын тогтолцоо бүрдээгүйг харуулж байна.

БХБЯ-н хяналт
2024-05-20
Хүндэтгэсэн
Хүндэтгэсэн

БҮЛЭГ 3. ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭГ АЧ ХОЛБОГДЛООР НЬ ЭРЭМБЭЛЖ ТӨЛӨВЛӨХГҮЙ БАЙГАА НЬ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮР ДҮНГ БУУРУУЛЖ БАЙНА

Төсөл, арга хэмжээг иж бүрэн байдлаар төлөвлөөгүй, барилгын ажил хугацаандаа хэрэгжээгүйгээс зарим төсөл, арга хэмжээний ашиглалт, үр дүн хангалтгүй байна

3.1. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын гүйцэтгэлээр 2023 онд нийт 552 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжиж дууссаны үр дүнд боловсрол, соёл, спортын 209, эмнэлгийн 49 барилга, цэвэр бохир усны 345 км шугам, худаг, насос, цэвэрлэх байгууламж 36, цахилгаан, дулааны дамжуулах, түгээх 42 байгууламж, 70.4 км дулааны шугам сүлжээ, 71.4 км ЦДАШ, 74.6 км авто зам, 598.2 урт/метр гүүр тус тус ашиглалтад орсон байна.

3.2. ОУВС-ийн 2023 оны тайланд тусгагдсан “Төсвийн хөрөнгө оруулалтын удирдлагын үнэлгээ”-ээр Монгол Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын үр ашгийн үзүүлэлт 14% сайжирч, зарим чиглэлд тодорхой ахиц дэвшлүүд гарч байгааг үнэлж дүгнэсэн байна.

3.3. Эрүүл мэндийн салбарт оношилгоо, эмчилгээний орчин үеийн дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж, дотооддоо оношлох эмчлэх боломжийг бүрдүүлэх зорилтын хүрээнд 2021-2023 онуудад улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт болон бусад эх үүсвэрээр зарим ТАХ-г хэрэгжүүлсэн нь тодорхой үр дүнд хүрсэн байна. Тухайлбал:

- Улсын Нэгдүгээр төв эмнэлэгт цусны үүдэл эс шилжүүлэн суулгах 9 ортой иж бүрэн нэгжийг 1.4 тэрбум төгрөгөөр байгуулснаар эрүүл мэндийн чиглэлээр гадаад улс руу урсах мөнгөн урсгалыг бууруулсан;
- Нүдний мэс заслын 0.7 тэрбум төгрөгийн тоног төхөөрөмж нийлүүлж суурилуулснаар Монгол Улсад эмчлэх боломжгүй 26 өвчний жагсаалтыг бууруулан 2022-2024 онд нийт 46 хүүхдийн нүдэнд торлог шилэнцэрийн мэс заслыг амжилттай хийсэн;
- Удам зүйн лабораторийн хүчин чадлыг 1.0 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдүүлж хүүхэд, насанд хүрэгчдийн дунд удамшлын хромосомын эмгэгийг цитогенетик, молекул биологийн аргаар оношилж эхэлсэн;
- Цагт 20 м.куб хүчилтөрөгч үйлдвэрлэх хүчин чадалтай Хүчилтөрөгчийн бэсрэг үйлдвэрийг 26 эмнэлэгт 15.1 тэрбум төгрөгөөр байгуулснаар жилд 0.05-0.1 тэрбум төгрөг хэмнэсэн үр дүнтэй байна.

3.4. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлж, хүлээн авсан зарим барилга угсралтын ажлын инженерийн шугам сүлжээний холболт, дэд бүтцийн асуудлыг иж бүрэн байдлаар төлөвлөж хэрэгжүүлээгүйгээс хүлээн авсан барилга байгууламж ашиглалтгүй, мөн зарим барилга байгууламжийн ажил хугацаандаа ашиглалтад ороогүйгээс бэлтгэсэн тавилга, тоног төхөөрөмж нь ашиглалтгүй хадгалагдаж байна. Тухайлбал:

- БШУС-ын багцын 1.5 тэрбум төгрөгийн өртөгтэй Цэцэрлэгийн барилгын өргөтгөл /Архангай, Ихтамир/ барилгын инженерийн шугам, сүлжээний ажлыг иж бүрнээр төлөвлөж хэрэгжүүлээгүйгээс улсын комисс хүлээн авсан боловч ашиглалтгүй;
- БХБС-ын багцын 3.2 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 1000, 900 айлын орон сууцны хороолол, ус дамжуулах төвийн гадна инженерийн шугам сүлжээний ажил /Баян-Өлгий, Өлгий/ улсын комисс хүлээн авсан боловч нэгдсэн шугам, сүлжээний эх үүсвэрт холбоогүйгээс ашиглалтгүй;
- Барилгын техникийн хяналтын улсын байцаагчийн 2019 оны 08-07-033/07/13 дугаартай дүгнэлтээр “ашиглах боломжгүй” гэж дүгнэлт гаргасан барилгад БШУС-ын багцын улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар Цэцэрлэгийн барилгын их засвар /Говь-Алтай, Есөнбулаг сум, 3 дугаар цэцэрлэг/-ын ажлыг 0.3 тэрбум төгрөгөөр гүйцэтгүүлэн хүлээн авсан бөгөөд уг барилгын дээврийн хэсэгт нуралт үүссэн, ашиглахад эрсдэлтэй;
- БХБС-ын багцын Төрийн албан хаагчдын орон сууцны барилга, 14 айл /Өмнөговь, Баян-Овоо сум/ ТАХ-г 2022 оны 12 дугаар сарын 14-ны өдөр Өмнөговь Гурвансайхан орон сууцны корпорац хүлээн авснаас хойш барилгын гадна талын зарим хэсэг өнгөө алдсан, халцарсан, хаалга гажсан, цоож эвдэрсэн, өрөөний дотор шааврын хагарал үүссэн, тааз хананы заагаар шороо, тоос ордог, паркет шаланд зай завсар үүссэн, хөндийрсөн зөрчлүүд илэрснээс шалтгаалж ашиглаж эхлээгүй;
- БОАЖС-ын багцын Хэнтий аймагт Дэлгэрхаан, Жаргалтхаан, Өмнөдэлгэр сумдын гадна цэвэр усны шугам сүлжээний ажилд зураг төсөв боловсруулах даалгаварт заасан аж ахуйн нэгж болон

төрийн байгууллагуудын холболт хийх ажлыг төсөвт тусгаагүй, зарим аж ахуйн нэгж, төрийн байгууллагуудыг цэвэр усан хангамжид холбох ажлыг хийгээгүй, Их хуралдай цогцолборыг ажиллуулах байгууллага тодорхойгүйгээс шалтгаалан ашиглалтгүй;

- БШУС-ын багцын Батноров сумын ЕБС-ийн барилгын спорт заал, урлаг заалны тавилга тоног төхөөрөмж, Өмнөдэлгэр сумын ЕБС-ийн барилгын ширээ, сандлыг төсөвт тусгаагүйгээс сургуулийн 3 дугаар давхрыг ашиглаагүй;
- ХХААХҮС-ын багцын Хүнс, ногооны агуулахын барилга, 500 тн /Хөвсгөл, Мөрөн сум/ болон Хүнсний ногооны зоорь, 500 тонн /Хөвсгөл, Мөрөн сум/ ТАХ-ний 2.3 тэрбум төгрөгийн 2 барилгыг хүлээн авсан боловч ашиглагч байгууллага тодорхойгүйгээс шалтгаалан ашиглалтгүй;
- ХХААХҮС-ын багцын Бизнес хөгжлийн төвийн барилга /Хөвсгөл, Мөрөн сум/ болон, Бизнес хөгжлийн төвийн өргөтгөлийн барилга /Хөвсгөл, Мөрөн сум/, Ахуй үйлчилгээний төвийн барилга /Хөвсгөл, Мөрөн/ ТАХ-ны 3 барилгыг нийт 2.8 тэрбум төгрөгөөр гүйцэтгүүлэн хүлээн авсан боловч холболтын ажлаас шалтгаалан ашиглалтгүй;
- ХХААХҮС-ын багцын орон нутгийн хөгжлийг дэмжих “Шинэ хөдөө” төслийн хүрээнд нийлүүлсэн 9.2 тэрбум төгрөгийн тоног төхөөрөмжийг эзэмшиж, ашиглах иргэн, аж ахуй нэгж тодорхойгүйгээс ашиглалтгүй хадгалагдаж байна.

3.5. Энэ нь төсвийн хөрөнгө оруулалтын үр ашгийг бууруулж, ашиглалтгүй хөрөнгийн тоог нэмэгдүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлж байна.

Хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг тэргүүлэх ач холбогдол, хэрэгцээ шаардлагаар эрэмбэлж төлөвлөхгүй байгаа нь үр ашиг багатай арга хэмжээг санхүүжүүлэхэд хүргэж байна

3.6. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар төсвийг тэлсэн, эдийн засгийн үр ашиг багатай зарим төсөл, арга хэмжээг судалгаа, тооцоогүйгээр төлөвлөж хэрэгжүүлсэн байна. Тухайлбал:

- ХНХС-ын багцад 1.9 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэйгээр Хөвсгөл аймгийн Баянзүрх, Цагаан-Үүр, Чандмань-Өндөр сумын төв тус бүрд 1 ахмадын төвийн барилга, Мөрөн сумын 10-14 дүгээр багт ахмадын өргөөний 2 барилга, нийт 5 барилгын ажлыг төлөвлөсөн;
- ХНХС-ын багцад Хан-Уул дүүргийн 12 дугаар хороо буюу Биокомбинатад 2.0 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Иргэдийн хөгжлийн төвийн барилга болон 1.3 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй Хүүхэд, залуучууд, ахмадын хөгжлийн барилга барихаар тус тус төлөвлөсөн;
- ЗТХС-ын багцад 2.1 тэрбум төгрөгийн Хорооллын авто замын шинэчлэл, өргөтгөл /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг, 13, 14, 15 дугаар хороо/ болон 1.0 тэрбум төгрөгийн Хорооллын доторх авто зам /Улаанбаатар, Чингэлтэй дүүрэг, 15 дугаар хороо/ ТАХ-ны хүрээнд гол болон туслах замтай холбогдохооргүй, гудамж дунд зам барихаар төлөвлөж хэрэгжүүлсэн;
- БХБС-ын багцын 0.4 тэрбум төгрөгийн өртөгтэй Халуун усны барилгын /Баян-Өлгий, Бугат/ ТАХ-г хэрэгжүүлэхдээ зардал, үр ашиг, хэрэгцээ, шаардлагыг тооцохгүй төлөвлөснөөс түрээслүүлэх боломжгүй, зардлыг хариуцах байгууллагагүй, 2022 онд хүлээн авснаас хойш ашиглаагүй;
- БШУС-ын багцын Сургуулийн барилга, спорт заал, 320 суудал /Завхан, Тэлмэн сум/ ТАХ-г төлөвлөж хэрэгжүүлэхдээ урсгал зардлыг тооцоогүйгээс бохирыг соруулахын тулд 120 км буюу аймгийн төвөөс тусгай зориулалтын машинаар нэг удаад 8 рейс, сард дунджаар 32 удаа соруулж тээвэрлүүлэх шаардлага тулгарсан байна.

3.7. Төсвийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.24-т “Төсвийн хөрөнгө оруулалт гэж улсын болон орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлж, тухайн шатны төсөвт хамаарах хуулийн этгээдийн өмчлөлд шилжих хөрөнгийн зарлагыг хэлнэ” гэж заасан ч БХБС-ын багцад уг заалтыг хангаагүй 50.4 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй нийтийн орон сууцны дээвэр, фасад засвар, дулаалгын ТАХ-г 25.2 тэрбум төгрөгөөр санхүүжүүлж хэрэгжүүлж байна.

3.8. Мөн ХХААХҮС-ын багцад Малчид болон Орон нутгийн хөгжлийг дэмжих “Шинэ хөдөө” төсөл, Олон талт түншлэлийн хүрээнд “Үйлдвэрлэгч баг” төсөл, Орон нутгийн үйлдвэрлэлийг дэмжих, тоног төхөөрөмж, Малын үүлдэр, угсааг сайжруулах төсөл зэрэг нэршлээр нийт 39.4 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 29.5 тэрбум төгрөгийн санхүүжих дүн бүхий ТАХ-ний хэрэгжилт, үр дүн нь хангалтгүй байна. Үүнд:

- Малчид болон орон нутгийн хөгжлийг дэмжих “Шинэ хөдөө” төсөл, орон нутгийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тоног төхөөрөмж ТАХ-ний төсвөөс Ховд, Увс, Сүхбаатар, Төв аймаг нийт 1.5 тэрбум төгрөгийн 265 ш зөөврийн компьютер болон 2,260ш таблет худалдан авахаар гэрээ байгуулсан, үүнээс 0.7 тэрбум төгрөгийн 25ш зөөврийн компьютер, 600ш таблетыг хүлээн аваагүй дутуу, хүлээн авсан зөөврийн компьютерыг багийн Засаг дарга, төрийн байгууллагын мэргэжилтнүүдэд, таблетыг аймаг, сумдын ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдад тараан олгож ашиглуулж байгаа;
- Малын түүхий эд боловсруулах болон оёдлын, тавилгын, хүнсний, савлагааны, үсчин, гоо сайхны тоног төхөөрөмж, жижиг хэрэгсэл, дагалдах химийн бодис зэрэгт 2.6 тэрбум, хөргүүр, хүлэмж, усалгааны систем, хашаа зэрэгт 6.6 тэрбум, үржлийн мал, зөгийн бүл худалдан авахад 3.2 тэрбум, трактор, комбайн, газар тариалангийн бусад техник хэрэгсэлд 9.8 тэрбум, нийт 22.2 тэрбум төгрөг зарцуулсан ба үүнээс 5.5 тэрбум төгрөгийн тоног төхөөрөмж, техник хэрэгслийг хүлээн аваагүй дутуу, 5.5 тэрбум төгрөгийн хөрөнгийг ашиглаж эхлээгүй, 11.0 тэрбум төгрөгийн хөрөнгийг эзэмшүүлж ашиглуулахдаа иргэд, аж ахуйн нэгжийг сонгон шалгаруулаагүй, түрээсээр эсвэл үнэ төлбөргүй олгосон, эзэмших ашиглах гэрээ байгуулаагүй зэргээр харилцан адилгүй нөхцөл журмаар олгосон;
- Тоног төхөөрөмжийн техникийн тодорхойлолт, тавигдах шаардлагыг нарийвчлан боловсруулаагүйгээс Булган, Төв, Ховд, Говь-алтай аймагт ижил хүчин чадал бүхий тракторыг харилцан адилгүй үнээр худалдан авсан, “Багц 22. Говьсүмбэр-Ахуйн үйлчилгээний тоног төхөөрөмж”-ийн техникийн тодорхойлолтын “Оёдлын үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж, хэрэгсэл” жагсаалтад оёдлын үйлдвэрлэлийн зориулалттай бус ердийн оёдлын машин худалдан авахаар тусгасан,
- Орхон аймгийн Орон нутгийн өмчийн газраас ХАА-г зохион байгуулсан Орон нутгийн хөгжлийг дэмжих “Шинэ хөдөө” төсөл /Орхон/ ТАХ-ний техникийн тодорхойлолтод хөрөнгө оруулалтын бус шинж чанартай бараа материал, техник хэрэгсэл тусган, худалдан авч иргэдэд үнэ төлбөргүй ашиглуулсан байна.

3.9. Дээрх байдлаар улсын төсвөөс тухайн шатны төсөвт хамаарах хуулийн этгээдийн өмчлөлд шилжих боломжгүй нийт 75.5 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалт хийхээр төлөвлөн хэрэгжүүлж 2023 онд нийт 54.7 тэрбум төгрөг зарцуулсан нь Төсвийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.24⁷³, Төрийн болон орон нутгийн нутгийн өмчийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.5⁷⁴, 6 дугаар зүйлийн 6.4.2⁷⁵, 21 дүгээр зүйлийн 21⁷⁶, 30 дугаар зүйлийн “Төрийн өмчийн эд хөрөнгийг үнэ төлбөргүй шилжүүлэх” зүйлийн 30.3⁷⁷ дахь заалтад тус тус нийцэхгүй байна.

3.10. Энэ нь улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг нэн тэргүүний хэрэгцээ шаардлага, ач холбогдол, эдийн засгийн үр өгөөжөөр нь эрэмбэлж хэрэгжүүлэхгүй, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг оновчтой ашиглахгүй байгааг харуулж байна.

⁷³ 4.1.24. “Төсвийн хөрөнгө оруулалт гэж улсын болон орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлж, тухайн шатны төсөвт хамаарах хуулийн этгээдийн өмчлөлд шилжих хөрөнгийн зарлагыг”

⁷⁴ 5.5. “Төрийн өөрийн өмчийг зориулалт бусаар захиран зарцуулах, нийгмийн шинжтэй төсөл, арга хэмжээнд зарцуулах, хандив, тусламж, түүнтэй адилтгах хөтөлбөр, арга хэмжээг санхүүжүүлэхийг хориглох бөгөөд энэхүү хориглолтыг зөрчсөн эрх бүхий этгээдийг албан тушаалаас чөлөөлж, учруулсан хохирлыг нөхөн төлүүлнэ”

⁷⁵ 6.4.2. “төрийн болон орон нутгийн чиг үүрэгт хамаарахгүй хөтөлбөр, арга хэмжээг санхүүжүүлэхгүй байх”

⁷⁶ 21. “Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн хөрөнгөөр хандив, тусламж, түүнтэй адилтгах аливаа хөтөлбөр, арга хэмжээ, нийгмийн шинжтэй үйл ажиллагаа, төсвийн алдагдлыг санхүүжүүлэхийг хориглоно”

⁷⁷ 30.3. “Хуульд өөрөөр заагаагүй бол төрийн өөрийн өмчийн эд хөрөнгийг эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрөлгүйгээр хандивлах, бэлэглэх, барьцаалах, зээлдүүлэх, бусад өмчийн хуулийн этгээдэд хувь хөрөнгө болгон оруулахыг хориглоно”

ДҮГНЭЛТ

Монгол Улсын 2023 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлийн аудитын тайлангийн дүнд үндэслэн дараах дүгнэлтийг өгч байна. Үүнд:

- Нэгдсэн төсвийн нийт тэнцвэржүүлсэн орлого ба тусламжийн дүн өмнөх оноос 36.0 хувиар өсөж 23,294.9 тэрбум төгрөг, нийт зарлага ба цэвэр зээлийн дүн 24.0 хувиар өсөж 22,509.0 тэрбум төгрөгийн гүйцэтгэлтэй, нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн тэнцэл 785.9 тэрбум төгрөгийн ашигтай буюу эерэг үзүүлэлттэй байна.
- Төсвийн тухай хуулийг батлах, нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай бүрд Төсвийн хүрээний мэдэгдэл, төсвийн төсөөллийн тухай хуулийг өөрчилж байгаа нь эдийн засгийн үзүүлэлтүүдийг урьдчилан тооцсон төлөвлөлтийн ач холбогдлыг бууруулж байна.
- Монгол Улсын 2023 оны нэгдсэн төсөв нь төсвийн бодлогын зорилт, Улсын Хөгжлийн 2023 оны жилийн төлөвлөгөөнд тусгасан төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн боловч улсын төсөв, гадаадын зээл, тусламжаар санхүүжих төсөл, арга хэмжээг төсөвт бүрэн тусгаагүй байна.
- Уул уурхайн салбараас хэт хамааралтай төсвийн тэлэлт нь эрдэс баялгийн бүтээгдэхүүний эрэлт, зах зээлийн үнэ буурснаар төсвийн орлого тасалдах, зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэр дутагдах эрсдэлийг бий болгож байна.
- Татварын бус орлого тасарсан нь гадаад тусламжаар хэрэгжих зарим төсөл, арга хэмжээ бүрэн хэрэгжээгүй, навигаци, газрын тосны бүтээгдэхүүний орлогыг үндэслэлтэй төлөвлөөгүйтэй холбоотой байна.
- Төсвийн нийт зарлага тэлж байгаа ч нийгэм эдийн засагт үр өгөөж бий болгох нэмүү өртөг шингэсэн, бүтээн байгуулалтын ажлыг санхүүжүүлэх, ажлын байрыг нэмэгдүүлэхэд чиглэхгүй байна.
- Орон нутгийн ТЭЗ нар Засаг даргын нөөц сангийн хөрөнгийг нэг удаагийн буцалтгүй тусламж дэмжлэг, уралдаан тэмцээн, шагнал урамшуулал зэрэгт зориулалт бус, үр ашиггүй зарцуулсан байна.
- Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар авто замын түгжрэлийг бууруулах төсөл, арга хэмжээнд батлагдсан санхүүжилтээс гүйцэтгэгчид 260.3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт олгож, хөрөнгийн зардлын санхүүжилтийг 76.5 тэрбум төгрөгөөр бууруулан тайлагнасан байна.
- Улсын төсвийн 2023 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний тухайн жилийн 2,686.0 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийн гүйцэтгэл 83.2 хувь, тухайн онд хэрэгжүүлж дуусгахаар төлөвлөсөн 883 төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт 62.5 хувьтай байна.
- Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2023 онд нийт 552 төсөл, арга хэмжээ бүрэн хэрэгжиж, боловсрол, соёл, спортын 209, эмнэлгийн 49 барилга, цэвэр, бохир усны шугам хоолой 345 км, дулааны шугам 70.4 км, цахилгаан дамжуулах агаарын шугам 71.4 км, авто зам 74.6 км, гүүр 598.2 урт/метр, их засварын 44 ажил тус тус ашиглалтад орсон байна.
- Төсөвлөлтийн шаардлага хангаагүй төсөл, арга хэмжээг хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд тусгах, санхүүжилтийг хэрэгжих хугацаатай уялдуулж төлөвлөхгүй байгаа зэрэг нь төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт удаашрах, төсөвт өртөг нэмэгдэх шалтгаан болж байна.
- Төсөл, арга хэмжээний төсөвт өртгийн нэмэгдэл зардлын үндэслэл, тооцоололд тавих Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нарын хяналт хангалтгүй байгаад дотоод аудит хийж, хариуцлага тооцох шаардлагатай байна.
- Барилга байгууламжийн ажилд үе шатны хяналт гүйцэтгэж байгаа байгууллагуудын хүний нөөцийн хүрэлцээ, мэргэжлийн чадавхад хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж захиалагчийн хяналтын чанар, үр нөлөөг дээшлүүлэх шаардлагатай байна.

- Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтэд тулгарсан асуудлыг шийдвэрлэх чиг үүрэг, хариуцах байгууллага, авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ, хугацаа, шат дараалал тодорхойгүй, гэрээний хариуцлага тооцох эрх зүйн зохицуулалт хангалтгүй байгаа нь төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт удаашрах, зогсонги байдалд хүргэхэд нөлөөлж байна.
- Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг нэн тэргүүний хэрэгцээ шаардлага, тэргүүлэх ач холбогдол, эдийн засгийн үр өгөөжөөр нь эрэмбэлж төлөвлөхгүй, санхүүжилтийн эх үүсвэрийг оновчтой ашиглахгүй байна.
- Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн тусламж, үйлчилгээний төлбөрийн хэмжээ, төлбөрийн арга, аргачлалыг бодитой тодорхойлоогүйгээс сангийн эх үүсвэр хүрэлцэхгүй, 218.3 тэрбум төгрөгийн өртэй байна.
- Нийгмийн даатгалын сангийн 162.9 тэрбум төгрөгийн түргэн хөрвөх хөрөнгө эрсдэлтэй, Капитал банкны эрх хүлээн авагчаас хүлээн авсан 15.9 тэрбум төгрөгийн үл хөдлөх хөрөнгийг борлуулж, түргэн хөрвөх хөрөнгөнд шилжүүлэх ажил удаашралтай байна.
- Төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд заасан зарим арга хэмжээний холбогдох дүрэм журмыг боловсруулаагүй, байгууллагуудаас татан төвлөрүүлсэн, шилжүүлсэн автомашины бүртгэл, ашиглалт, улсын дугаарын шилжилт хөдөлгөөн, худалдан борлуулалтын үйл ажиллагаанд тавих дотоод хяналт хангалтгүй байна.
- Гэрэгэ болон Хуралдай бондын тайлант хугацаанд төлөх эргэн төлөлт, хүүгийн зардлын тодорхой хэсгийг “Сенчири-2”, “Сенчири-3” гадаад бонд гаргах замаар өрийг дахин санхүүжүүлж, гадаад өрийн хугацааг уртасгасан байна.
- Давсан орлогыг тайлант онд зарцуулах журмын зохицуулалт нь төсөвт байгууллагын өөрийн орлогыг бодитой илэрхийлэхгүй, үндэслэлтэй төлөвлөхгүй байх нөхцөлийг бүрдүүлж байна.
- Шилэн дансны нэгдсэн шинэчилсэн цахим хуудсыг төсвийн үйл ажиллагаанд ашигладаг системүүдтэй мэдээлэл солилцох, байршуулах үйл ажиллагаа бүрэн бус, мэдээллийг хамрах хүрээний байгууллагаар ангилаагүй, регистрийн дугаараар хайлт хийх боломжгүй, хуулийн шаардлагын дагуу иж бүрэн, ойлгомжтой, ач холбогдолтой байх зарчмыг бүрэн хангаагүй байна.
- Өмнөх онд хийсэн аудитаар нийт 17 зөвлөмж хүргүүлснээс бүрэн хэрэгжүүлсэн 3, хэрэгжих шатандаа 11, зөвлөмж хэрэгжүүлээгүй 3, нийт зөвлөмжийн биелэлт 60.9 хувьтай байгаа нь төсвийн сахилга бат хангалтгүй байгааг харуулж байна.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРАЛД ТОЛИЛУУЛАХ НЬ:

1. Засгийн газраас тайлагнасан Монгол Улсын 2023 оны нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн нийт орлого ба тусламжийн дүн 23,294.9 тэрбум төгрөг, нийт зарлага ба цэвэр зээлийн дүн 22,509.0 тэрбум төгрөгийн гүйцэтгэлийг аудитаар баталгаажууллаа.
2. Төсвийн хүрээний мэдэгдэл, төсвийн төсөөллийн тухай хуульд тусгасан эдийн засгийн үзүүлэлтүүдийг тухайн жилийн төсвийг батлахдаа өөрчлөлт оруулж байгаад анхаарал хандуулахыг толилуулж байна.

ЗӨВЛӨМЖ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД-д:

1. Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн төсөл, арга хэмжээнд тавих шаардлагыг Төсвийн тухай хуулийн шаардлагатай нийцүүлж, Улсын хөгжлийн төлөвлөгөөнд тусгасан улсын төсөв, гадаадын зээл тусламжийн эх үүсвэрээр санхүүжих төсөл арга, хэмжээг тухайн жилийн төсөвт бүрэн тусгуулах
2. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд заасан зарим арга хэмжээний холбогдох дүрэм журмыг боловсруулж батлуулах
3. Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.5 дахь заалтыг хэрэгжүүлж, шийдвэрийн биелэлтийг Засгийн газрын хяналт хэрэгжүүлэх газар хянаж Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх
4. Барилга байгууламжийн ажлын үе шат бүрийг хянах үйл ажиллагаа, захиалагчийн хяналтын тогтолцооны үр нөлөөнд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, сайжруулахад чиглэсэн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх
5. Төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд оролцогч талуудын эрх үүрэг, хоорондын харилцааг зохицуулах, тулгарсан асуудлыг шийдвэрлэх, гэрээ цуцлах, хохирлыг тооцож нэхэмжлэх, гүйцэтгэлийн болон урьдчилгаа төлбөрийн баталгааг төвлөрүүлэхтэй холбоотой зохицуулалтыг холбогдох журамд нэмж тусгах

МОНГОЛ УЛСЫН ШАДАР САЙД БӨГӨӨД ЭДИЙН ЗАСАГ, ХӨГЖЛИЙН САЙД-д:

1. Улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөнд тусгаж байгаа төсөл, арга хэмжээний санхүүжилтийн эх үүсвэрийн хариуцах эзэн, шаардлагатай хөрөнгө оруулалтын хэмжээг бодитой төлөвлөж, хуулийн шаардлагыг хангасан төлөвлөгөөг батлуулах
2. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжиж дууссан боловч гадна шугам сүлжээ, эх үүсвэрийг иж бүрэн төлөвлөөгүйгээс зориулалтын дагуу ашиглаж эхлээгүй барилга байгууламж, тоног төхөөрөмжийн санхүүгийн болон бусад эх үүсвэрийг шийдвэрлэх замаар хөрөнгө оруулалтын үр ашгийг нэмэгдүүлэх
3. Техник, эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулах ажлын даалгаварт тавигдах шаардлага, хүлээн авах шалгуур, төсөвт өртгийг тооцох жишиг үнийг тогтоож мөрдүүлэх

САНГИЙН САЙД-д:

1. Төсвийн орлого уул уурхайн салбараас хэт хамааралтай, эрсдэл бүхий байгаа тул цаашид санхүүгийн хуримтлалыг тогтвортойгоор үүсгэж, үр дүнтэй удирдах
2. Татварын бус орлогын төлөвлөгөөг үндэслэлтэй төлөвлөж, орлогын гүйцэтгэлд тавих хяналтыг сайжруулах
3. Төсвийн зардлын хэмжээ болон бүтцийг тодорхойлохдоо богино хугацааны макро эдийн засгийн тогтвортой байдлыг хангах, урт хугацааны үр ашгийг нэмэгдүүлэх зарчмыг баримтлах, төсвийн ачааллыг дунд, урт хугацаанд бууруулах бодлого баримтлан ажиллах
4. Дотоодын зах зээлд Засгийн газрын дотоод үнэт цаасны арилжааг иргэд, аж ахуйн нэгжид зориулан хөгжүүлж, Засгийн газрын өрийн дүнд эзлэх гадаад өрийг үе шаттайгаар бууруулах

5. Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны орлогын төлөвлөгөөнөөс давж биелсэн орлогын зарцуулах эрхийг төсвийн дараагийн жилд олгодог байхаар журамд өөрчлөлт оруулах.
6. Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудсыг төсвийн үйл ажиллагаанд ашигладаг системүүдтэй мэдээлэл солилцох, байршуулах боломжийг бүрэн бүрдүүлж, хяналтыг сайжруулах
7. Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлогын эх үүсвэртэй уялдуулж, даатгалын сангаас санхүүжих эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний төрөлд дүн шинжилгээ хийж, оновчтой болгох
8. Нийгмийн даатгалын сангийн Капитал банкны эрх хүлээн авагчаас авах 68.2 тэрбум төгрөгийн авлага, Чингис хаан банканд байршиж буй 94.9 тэрбум төгрөгийн сангийн хөрөнгийн эрсдэлийг бууруулах
9. Засаг даргын нөөц хөрөнгийн зориулалт, зарцуулалтын нийтлэг журамд төсвийн сахилга батыг сайжруулах, нөөц хөрөнгийн зориулалтыг тодорхой оновчтой болгож өөрчлөлт оруулах.
10. Худалдан авах ажиллагаанд давуу эрх тооцуулан шалгарсан тохиолдолд түүнд хяналт тавих, хэрэгжилтийг үнэлэх, хариуцлага тооцох эрх зүйн зохицуулалтыг холбогдох заавар, журамд тусгах
11. Төсвийн хөрөнгө оруулалтын удирдлагын цахим системд Төсвийн ерөнхийлөн захирагч бүр төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, хэрэгжилт, санхүүжилтийн мэдээллийг бүрэн байршуулсан эсэхэд хяналт-шинжилгээ үнэлгээ, дотоод аудит хийх

ТӨСВИЙН ЕРӨНХИЙЛӨН ЗАХИРАГЧДАД:

- Төсвийн хөрөнгө оруулалтын удирдлагын цахим системд төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, багцын задаргаа, хэрэгжилт, санхүүжилтийн мэдээллийг бүрэн байршуулах, бүрэн байршуулсан эсэхэд хагас жил тутам дотоод аудит хийж хэрэгжилтийг хянах

БАРИЛГА, ХОТ БАЙГУУЛАЛТЫН САЙД-д:

- Засгийн газрын 2021 оны 212 дугаар тогтоолоор баталсан "Барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах дүрэм"-ийн хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, нэгдсэн чиглэл, арга зүйгээр хангах
- Барилга байгууламжийн зураг төсөл, ажлын чанар, гүйцэтгэлд илэрч байгаа нийтлэг зөрчил, тулгарч байгаа асуудалд судалгаа, шинжилгээ хийж барилгын норм, дүрэм, стандартыг өөрчлөн шинэчлэх, сайжруулах ажлыг зохион байгуулан, норм нормативын сангийн хөрөнгийг үр дүнтэй зарцуулахад анхаарч ажиллах

ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ, ХӨНГӨН ҮЙЛДВЭРИЙН САЙД-д:

1. Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний үр дүнд бий болсон үйлдвэр, агуулах, зоорь, хүлэмж, техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, үржлийн мал зэргийн ашиглагчийг нээлттэй, ил тод, өрсөлдөөнт зарчмаар сонгон шалгаруулах, оновчтой, үр ашигтай ашиглахад чиглэсэн журам, заавар боловсруулан баталж, нэгдсэн арга зүйгээр хангах, хэрэгжилт үр дүнг бүртгэх, тайлагнах, хянах, хариуцлага тооцох тогтолцоог бүрдүүлэх

БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ САЙД-д:

1. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн ширээ, сандалд тавигдах чанар, эдэлгээтэй холбоотой нарийвчилсан шаардлагыг боловсруулан мөрдүүлэх, бүсчилсэн хэлбэрээр орон нутагт үйлдвэрлэх, нийлүүлэх нөөц боломжийг судалж худалдан авах ажиллагааг чанартай, үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар зохион байгуулах

ХАВСРАЛТ

Хавсралт 1. Нэгдсэн төсвийн орлогын гүйцэтгэл

/тэрбум төгрөг/

ҮЗҮҮЛЭЛТ	Нэгдсэн		Улсын		О Нутаг		ЭМДС		НДС	
	Төл	Гүй	Төл	Гүй	Төл	Гүй	Төл	Гүй	Төл	Гүй
НИЙТ ОРЛОГО БА ТУСЛАМЖИЙН ДҮН	23,039.5	24,387.0	16,226.2	17,177.3	4,616.5	4,891.3	1,603.5	1,586.8	4,175.2	4,271.6
ТОГТВОРЖУУЛАЛТЫН САН	501.6	675.9	501.6	675.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1. УТ - Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	87.4	92.2	87.4	92.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
2. УТ - Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	414.2	583.7	414.2	583.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ИРЭЭДҮЙН ӨВ САН	540.0	416.2	540.0	416.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
НИЙТ ТЭНЦВЭРЖҮҮЛСЭН ОРЛОГО БА ТУСЛАМЖИЙН ДҮН	21,997.9	23,294.9	15,184.6	16,085.2	4,616.5	4,891.3	1,603.5	1,586.8	4,175.2	4,271.6
1 Татварын орлого	19,760.7	21,484.2	12,459.0	13,715.0	3,459.6	3,818.3	1,603.5	1,586.8	3,400.8	3,507.3
1.1. Орлогын албан татвар	4,712.9	5,702.6	2,086.0	2,716.7	2,626.9	2,985.8	0.0	0.0	0.0	0.0
1.1.1. Хувь хүний орлогын албан татвар	1,671.0	1,884.6	0.0	0.0	1,671.0	1,884.5	0.0	0.0	0.0	0.0
1.1.2. Аж, ахуйн нэгж байгууллагын орлогын албан татвар	3,106.6	3,882.5	2,086.0	2,716.7	1,020.6	1,165.8	0.0	0.0	0.0	0.0
1.1.3. Орлогыг нь тухай бүр тодорхойлох боломжгүй ажил, үйлчилгээ хувиараа эрхлэгч иргэний орлогын албан татвар	0.0	0.01	0.0	0.0	0.0	0.01	0.0	0.0	0.0	0.0
1.1.4. Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	-64.7	-64.5	0.0	0.0	-64.7	-64.5	0.0	0.0	0.0	0.0
1.2. Нийгмийн даатгалын шимтгэл, хураамж	3,842.2	3,950.8	0.0	0.0	0.0	0.0	1,603.5	1,586.8	3,400.8	3,507.3
1.3. Хөрөнгийн албан татвар	382.1	394.8	0.0	0.0	382.1	394.8	0.0	0.0	0.0	0.0
1.4. Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар	4,771.9	4,777.0	4,771.9	4,777.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1.5. Онцгой албан татвар	972.0	790.1	972.0	790.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1.6. Тусгай зориулалтын орлого	20.0	21.6	20.0	21.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1.7. Гадаад үйл ажиллагааны орлого	1,644.0	1,465.4	1,644.0	1,465.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1.8. Бусад татвар (төлбөр, хураамж)	3,415.6	4,381.9	2,965.1	3,944.2	450.6	437.7	0.0	0.0	0.0	0.0
2 Татварын бус орлого	2,237.2	1,810.7	2,725.6	2,370.2	1,156.9	1,073.0	0.0	0.0	774.4	764.3
2.1. Нийтлэг татварын бус орлого	1,618.7	1,451.7	1,137.0	1,024.1	481.7	427.6	0.0	0.0	0.0	0.0
2.2. Хөрөнгийн орлого	19.4	8.2	0.0	0.0	19.4	8.2	0.0	0.0	0.0	0.0
2.3. Тусламжийн орлого	599.1	350.8	572.6	335.9	28.6	17.2	0.0	0.0	774.4	764.3
2.4. Төсөв хоорондын шилжүүлэг	0.0	0.0	1,016.0	1,010.2	627.2	620.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Хавсралт 2. Нэгдсэн төсвийн зарлагын гүйцэтгэл

/тэрбум төгрөг/

ҮЗҮҮЛЭЛТ	Нэгдсэн		Улсын		О Нутаг		ЭМДС		НДС	
	Төл	Гүй	Төл	Гүй	Төл	Гүй	Төл	Гүй	Төл	Гүй
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	24,211.0	22,509.0	16,949.9	16,079.7	5,240.1	4,336.3	1,518.4	1,598.0	4,084.3	4,034.9
А УРСГАЛ ЗАРЛАГА	18,057.6	17,091.4	12,574.1	11,960.5	3,309.2	3,031.8	1,603.4	1,602.8	4,152.7	4,036.1
1 Бараа, үйлчилгээний зардал	5,471.5	5,085.4	3,821.2	3,614.4	1,770.1	1,580.2	50.2	50.0	46.0	42.1
1.1. Цалин, хөлс	2,421.9	2,327.5	1,943.3	1,875.6	437.4	413.4	6.3	6.2	34.9	32.3
1.2. Нийгмийн даатгалын шимтгэл, хураамж	0.0	0.0	155.0	145.1	55.7	51.5	0.8	0.8	4.5	4.0
1.3. Бараа, үйлчилгээний бусад зардал	3,049.6	2,757.9	1,722.9	1,593.7	1,277.0	1,115.3	43.1	43.0	6.6	5.8
2 Хүү	1,154.5	1,150.0	1,093.5	1,092.6	61.0	57.4	0.0	0.0	0.0	0.0
3 Татаас ба урсгал шилжүүлэг	11,431.6	10,856.0	7,659.4	7,253.5	1,478.1	1,394.2	1,553.2	1,552.8	4,106.7	3,994.0
3.1. Татаас	797.8	579.7	1,240.9	1,033.1	241.2	220.9	90.0	90.0	0.0	0.0
3.2. Урсгал шилжүүлэг	10,633.8	10,276.3	6,418.5	6,220.4	1,236.9	1,173.3	1,463.2	1,462.8	4,106.7	3,994.0
Б. ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	6,216.8	5,188.2	4,381.4	3,951.9	1,835.4	1,236.3	0.0	0.0	0.0	0.0
1 Барилга байгууламж	4,242.9	3,730.3	3,553.0	3,263.3	689.9	467.0	0.0	0.0	0.0	0.0
2 Их засвар	203.7	172.3	106.1	104.8	97.6	67.5	0.0	0.0	0.0	0.0
3 Хөрөнгийн бусад зардал	1,770.2	1,285.6	722.3	583.8	1,047.9	701.8	0.0	0.0	0.0	0.0
5 Төсвөөс эргэн төлөгдөх хөрөнгө оруулалт	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
В. ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	-63.4	229.4	-5.6	167.3	95.5	68.2	-85.0	-4.8	-68.4	-1.2
1 Эргэж төлөгдөх дотоод цэвэр зээл	-346.4	-53.0	-288.6	-115.1	95.5	68.2	-85.0	-4.8	-68.4	-1.2
2 Эргэж төлөгдөх гадаад цэвэр зээл	283.0	282.4	283.0	282.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Хавсралт 3. Нэгдсэн төсвийн тэнцэл

/тэрбум төгрөг/

ҮЗҮҮЛЭЛТ	Нэгдсэн		Улсын		О Нутаг		ЭМДС		НДС	
	Төл	Гүй	Төл	Гүй	Төл	Гүй	Төл	Гүй	Төл	Гүй
НИЙТ ОРЛОГО БА ТУСЛАМЖИЙН ДҮН	23,039.5	24,387.0	16,226.2	17,177.3	4,616.5	4,891.3	1,603.5	1,586.8	4,175.2	4,271.6
ТОГТВОРЖУУЛАЛТЫН САН	501.6	675.9	501.6	675.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ИРЭЭДҮЙН ӨВ САН	540.0	416.2	540.0	416.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
НИЙТ ТЭНЦВЭРЖҮҮЛСЭН ОРЛОГО БА ТУСЛАМЖИЙН ДҮН	21,997.9	23,294.9	15,184.6	16,085.2	4,616.5	4,891.3	1,603.5	1,586.8	4,175.2	4,271.6
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	24,211.0	22,509.0	16,949.9	16,079.7	5,240.1	4,336.3	1,518.4	1,598.0	4,084.3	4,034.9
НИЙТ ТЭНЦЭЛ	-1,171.5	1,878.0	-723.7	1,097.6	-623.6	555.0	85.1	-11.2	90.9	236.7
ТЭНЦВЭРЖҮҮЛСЭН НИЙТ ТЭНЦЭЛ	-2,213.1	785.9	-1,765.3	5.5	-623.6	555.0	85.1	-11.2	90.9	236.7
АЛДАГДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛСЭН ЭХ ҮҮСВЭР:	2,213.1	-785.9	1,765.3	-5.5	623.6	-555.0	-85.1	11.2	-90.9	-236.7
1. Харилцах болон хадгаламжийн дансны цэвэр өөрчлөлт	623.6	-1,028.4	175.8	-246.4	623.6	-556.7	-85.1	11.2	-90.9	-236.7
3. ЗГ-ын бонд	670.4	-704.1	670.4	-704.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
3.1. Урт хугацаат	670.4	-704.1	670.4	-704.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
3.1.1. Дотоод	1,136.1	-801.4	1,136.1	-801.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
3.1.1.1. Шинээр гаргах	2,273.6	0.0	2,273.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
3.1.1.2. Үндсэн төлбөр	-1,137.5	-801.4	-1,137.5	-801.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
3.1.2. Гадаад	-465.7	97.3	-465.7	97.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
3.1.2.1. Шинээр гаргах	0.0	3,455.2	0.0	3,455.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
3.1.2.2. Үндсэн төлбөр	-465.7	-3,357.9	-465.7	-3,357.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4. ЗГ-ын зээл	417.5	944.1	417.5	944.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4.2. Гадаад	417.5	944.1	417.5	944.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4.2.1. Төслийн зээл	67.5	251.6	67.5	251.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4.2.1.1. Шинээр авах	1,224.5	1,211.4	1,224.5	1,211.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4.2.1.2. Үндсэн төлбөр	-1,157.0	-959.8	-1,157.0	-959.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4.2.2.1. Шинээр авах	350.0	692.5	350.0	692.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
7. Ирээдүйн өв сангийн шилжүүлэг	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
8. Тогтворжуулалтын сангийн хуримтлагдсан үлдэгдэл	501.6	0.0	501.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
9. Өмч хувьчлал	0.0	2.5	0.0	0.9	0.0	1.7	0.0	0.0	0.0	0.0
10. НДС-ийн арилжааны банкнаас авах шилжүүлэг	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Хавсралт 4. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн төлөвлөгөө, гүйцэтгэл, хэрэгжилт

/тэрбум төгрөг/

№	Аймаг, нийслэл	ТАХ		ТАХ						Хэрэгжилт хувь /дундаж/
				Бүрэн хэрэгжсэн		Дутуу хэрэгжсэн		Хэрэгжээгүй		
		Тоо	Төсөв	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	
1	Архангай	446	16.1	344	11.9	12	0.3	92	2.3	77.1
2	Баян-Өлгий	704	11.6	587	8.2	44	0.5	73	2.9	83.4
3	Баянхонгор	596	25.3	474	18.8	50	2.1	72	2.0	79.5
4	Булган	443	14.0	325	9.5	39	1.4	79	2.2	73.4
5	Говь-Алтай	614	19.7	400	12.6	90	3.8	124	1.8	65.1
6	Говь-сүмбэр	108	6.8	76	2.9	19	1.3	13	1.4	70.4
7	Дархан-Уул	275	17.5	227	11.3	35	5.2	13	1.0	82.5
8	Дорноговь	279	38.3	241	57.7	12	1.1	26	0.8	86.4
9	Дорнод	419	31.2	356	23.0	30	5.1	33	1.3	85.0
10	Дундговь	404	18.5	329	19.8	27	2.3	89	3.1	81.4
11	Завхан	854	19.7	693	15.5	45	0.9	121	2.3	81.1
12	Өвөрхангай	468	18.8	330	14.2	46	0.8	94	2.7	70.5
13	Өмнө-говь	384	45.4	269	35.0	32	2.7	82	7.7	70.1
14	Сүхбаатар	417	56.4	266	17.5	38	12.5	114	26.4	63.8
15	Сэлэнгэ	356	30.9	232	16.8	36	5.2	87	4.2	65.2
16	Төв	665	32.5	501	24.0	42	1.9	92	4.6	75.3
17	Орхон	286	29.9	200	11.7	8	3.7	78	4.1	69.9
18	Хэнтий	278	15.8	238	13.8	1	0.0	39	0.9	85.6
19	Увс	502	14.1	405	9.0	40	1.4	57	2.0	80.7
20	Хөвсгөл	643	20.7	511	13.7	35	1.4	97	3.2	79.5
21	Ховд	735	32.4	581	19.9	77	6.1	77	6.1	79.0
Аймгуудын дүн		9876	515.6	7585	366.9	758	59.8	1552	82.7	76.4
22	Улаанбаатар	463	59.7	282	34.1	87	15.7	114	11.5	60.9
Улсын хэмжээнд нийт		10339	575.3	7867	401.0	845	75.5	1666	94.3	68.7

Хавсралт 5. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн гүйцэтгэлийг өмнөх онтой харьцуулбал:

/тэрбум төгрөг/

№	Аймаг, нийслэл	Өмнөх оны гүйцэтгэл		2023 оны төлөвлөгөө		2023 оны гүйцэтгэл		Өмнөх оны гүйцэтгэлтэй харьцуулахад	
		ТАХ тоо	санх/ гүйцэтгэл	ТАХ тоо	санх/ төсөв	ТАХ тоо	санх/ гүйцэтгэл	ТАХ тоо	санх/ гүйцэтгэл
1	Архангай	21	2.3	446	16.1	356	12.2	335	9.9
2	Баян-Өлгий	133	6.1	704	11.6	631	8.7	498	2.6
3	Баянхонгор	42	4.6	596	25.3	524	20.9	482	16.3
4	Булган	14	3.1	443	14.0	364	10.9	350	7.8
5	Говь-Алтай	78	7.5	614	19.7	490	16.4	412	8.9
6	Говьсүмбэр	0	1.5	108	6.8	95	4.2	95	2.7
7	Дархан-Уул	73	6.9	275	17.5	262	16.5	189	9.6
8	Дорноговь	0	14	279	38.3	253	58.8	253	44.8
9	Дорнод	37	7	419	31.2	386	28.1	349	21.1
10	Дундговь	0	9.1	404	18.5	356	22.1	356	13.0
11	Завхан	45	3.1	854	19.7	738	16.5	693	13.4
12	Өвөрхангай	0	0	468	18.8	376	15.0	376	15.0
13	Өмнөговь	108	4.9	384	45.4	301	37.7	193	32.8
14	Сүхбаатар	414	18.6	417	56.4	304	30.0	(110)	11.4
15	Сэлэнгэ	38	5.3	356	30.9	268	22.0	230	16.7
16	Төв	22	6	665	32.5	543	25.9	521	19.9
17	Орхон	80	5.7	286	29.9	208	15.4	128	9.7
18	Хэнтий	0	9.6	278	15.8	239	13.8	239	4.2
19	Увс	359	8.1	502	14.1	445	10.4	86	2.3
20	Хөвсгөл	35	3.9	643	20.7	546	15.1	511	11.2
21	Ховд	50	3.7	735	32.4	658	26.0	608	22.3
Аймгуудын дүн		1549	131	9876	515.6	8,343	426.7	6,794	295.7
22	Улаанбаатар	194	12.8	463	59.7	369	49.8	175	37.0
Улсын хэмжээнд нийт		1,743	143.8	10,339	575.3	8,712	476.5	6,969	332.7

Хавсралт 1

Тендерийн хэмнэлтийг хасаж тооцохгүйгээр нэмэлт гэрээ байгуулсан төсөл, арга хэмжээ
/сая төгрөг/

№	Төсөл арга хэмжээний нэр	ТЕЗ	Магадлалын төсөвт өртөг	Байгуулсан гэрээний дүн	Тендерийн хэмнэлт	Тендерийн хэмнэлтээр бууруулах гэрээний дүн
1	Спорт заалны барилга /Увс, Хяргас сум/	ОНБТ СҮХД	2,535.8	2,535.8	18.2	2,517.6
2	Багшийн хөгжлийн төвийн барилга /Ховд, Жаргалант сум/	БШУС	7,227.3	7,226.7	283.1	6,943.6
3	Цэцэрлэгийн барилга, 50 ор /Баян-Өлгий, Ногооннуур сум, Улаанбайшинт боомт/	БШУС	1,388.5	1,388.5	4.0	1,384.5
4	Цэцэрлэгийн барилга, 50 ор /Баян-Өлгий, Булган сум, Сайхан баг/	БШУС	1,924.0	1,924.0	14.0	1,910.0
5	Сүхбаатар дүүргийн хүүхэд, залуучуудын ногоон бүсийн зуслан /Улаанбаатар, Налайх дүүрэг/	ХНХС	4,562.7	4,562.7	7.1	4,555.6
6	Хүүхэд хамгаалал, хөгжлийн төвийн барилга /Сэлэнгэ, Сүхбаатар сум/	ХНХС	3,090.8	3,090.8	18.3	3,072.5
7	Хүүхэд хамгаалал, хөгжлийн төвийн барилга /Баян-Өлгий, Өлгий сум/	ХНХС	6,803.9	6,803.9	20.0	6,783.9
8	Хүүхэд, залуучууд, ахмадын хөгжлийн барилга /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг, 12 дугаар хороо/	ХНХС	1,310.3	1,310.3	24.1	1,286.2
9	Ахмадын төвийн барилга /Сэлэнгэ, Мандал сум/	ХНХС	2,207.8	2,207.8	11.7	2,196.1
10	Цөцгийн тос үйлдвэрлэх сүүний ферм /Булган, Тэшиг сум/	ХХААХҮС	3,715.9	3,715.9	20.0	3,695.9
11	Спорт цогцолборын барилга, 150 суудал /Улаанбаатар, Багахангай дүүрэг, 2 дугаар хороо/	ОНБТ СҮХД	2,412.9	2,412.9	14.4	2,398.5
12	Соёлын төвийн барилга, 300 суудал /Хэнтий, Галшар сум/	Соёлын сайд	3,068.6	3,068.6	4.1	3,064.5
13	Соёлын төвийн барилга, 300 суудал /Баян-Өлгий, Толбо сум/	Соёлын сайд	2,763.1	2,763.1	6.4	2,756.8
14	Ахмадын урлаг, соёлын төвийн барилга /Хөвсгөл, Мөрөн сум/	Соёлын сайд	779.5	779.5	11.1	768.4
15	Нэгдсэн эмнэлгийн барилга, 100 ор /Баян-Өлгий, Өлгий сум/	ЭМС	28,656.3	28,656.2	57.3	28,598.9
16	Эрүүл мэндийн төвийн барилга, 20 ор /Баян-Өлгий, Өлгий сум, Хотгор баг/	ЭМС	1,003.32	1,003.3	5.0	998.3
17	Зооноз өвчин судлалын төвийн барилга /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	ЭМС	2,680.4	2,680.0	54.0	2,626.0
	Нийт		76,131.1	76,130.0	572.8	75,557.3

Хавсралт 2

Төсөл, арга хэмжээний санхүүжилтийг хэрэгжих хугацаанд тэнцүү хэмжээгээр хуваарилж батлаагүй төсөл, арга хэмжээ
/сая төгрөг/

№	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	ТЕЗ	Хэрэгжих хугацаа (3 жил)	Төсөвт өртөг	Төлөвлөсөн санхүүжилт, өртөгт эзлэх хувь (сая төгрөг)					
					2022 онд		2023 онд		Хоёр жилд	
					Дүн	Хувь	Дүн	Хувь	Дүн	Хувь
1	Аймгийн төвийн 1800 айлын орон сууцны хорооллын цахилгаан хангамж, инженерийн шугам сүлжээ /Дорнод, Хэрлэн сум/	БХБС	2022-2024	9,749.6	192.0	2.0	193.8	2.0	385.8	4.0
2	Нийтийн эзэмшлийн орон сууцны гадна фасадны засвар /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 7 дугаар хороо, 2, 30, 31 дүгээр байр/	БХБС	2022-2024	2,100.0	160.0	8.0	50.0	2.0	210.0	10.0
3	Аймгийн төвийн гэр хорооллын шинэчлэл, дэд бүтэц /Архангай/	БХБС	2022-2024	26,964.8	1,390.6	5.0	6,387.6	24.0	7,778.2	29.0
4	Хабитат, Мангирт чиглэлийн дулаан хангамжийн 2 дугаар контур /Дархан-Уул, Дархан сум, 15 дугаар баг/	БХБС	2022-2024	7,646.5	420.0	5.0	2,018.8	26.0	2,438.8	32.0
5	Гэр хорооллын цэвэр, бохир усны шугам сүлжээ /Баянхонгор, Баянхонгор сум/	БХБС	2022-2024	25,328.3	2,400.0	9.0	6,425.6	25.0	8,825.6	35.0
6	Аймгуудын шинэ суурьшлын бүсэд баригдах орон сууцны хорооллын шугам сүлжээ, дэд бүтэц /Улсын хэмжээнд/	БХБС	2022-2024	100,000.0	13,680.0	14.0	23,340.2	23.0	37,020.2	37.0
7	Хуучин орон сууцны дахин төлөвлөлт, дэд бүтэц, хотын инженерийн шугам сүлжээний засвар, шинэчлэл /Өвөрхангай, Арвайхээр сум/	БХБС	2022-2024	5,200.0	250.0	5.0	1,000.0	19.0	1,250.0	24.0
8	Төвийн болон гэр хорооллын инженерийн хангамжийн шугам сүлжээ, тохижилт /Төв, Сэргэлэн, Эрдэнэ, Баянчандмань, Борнуур сум/	БХБС	2022-2024	15,792.9	2,100.0	13.0	4,368.1	28.0	6,468.1	41.0
9	"Залуус-1" орон сууцны хорооллын төслийн гадна инженерийн 1 дүгээр хэлхээний шугам сүлжээ, барилга байгууламж, авто зам /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг/	БХБС	2022-2024	28,834.6	3,642.2	13.0	8,460.6	29.0	12,102.8	42.0
10	Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдад зориулсан автобус /Улаанбаатар, Хан-Уул дүүрэг/	БШУС	2022-2024	5,400.0	210.0	4.0	200.0	4.0	410.0	8.0
11	Цэцэрлэгийн барилга, 240 ор /Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, 2 дугаар хороо/	БШУС	2022-2024	3,200.0	300.0	9.0	100.0	3.0	400.0	13.0
12	Сургуулийн барилга, спорт заал, 320 суудал /Завхан, Баянтэс сум/	БШУС	2022-2024	6,179.9	238.1	4.0	1,000.0	16.0	1,238.1	20.0

13	Сургуулийн барилга, 640 суудал, спорт заал /Хөвсгөл, Галт сум, 5 дугаар баг/	БШУС	2022-2024	14,447.9	300.0	2.0	3,199.2	22.0	3,499.2	24.0
14	Сургуулийн барилга, 960 суудал, спорт заал /Хөвсгөл, Мөрөн, 8 дугаар баг, Дэлгэрмөрөн цогцолбор сургууль/	БШУС	2022-2024	13,055.0	216.2	2.0	3,270.3	25.0	3,486.5	27.0
15	Сургуулийн барилга, 960 суудал /Увс, Улаангом сум, 1 дүгээр сургууль/	БШУС	2022-2024	11,000.0	500.0	5.0	2,622.2	24.0	3,122.2	28.0
16	Сургуулийн барилга, 640 суудал, спорт заал /Хөвсгөл, Жаргалант сум, 5 дугаар баг/	БШУС	2022-2024	15,105.5	400.0	3.0	3,158.7	21.0	3,558.7	24.0
17	Сургуулийн барилга, 640 суудал /Завхан, Улиастай сум, 5 дугаар баг/	БШУС	2022-2024	11,550.0	220.0	2.0	3,152.2	27.0	3,372.2	29.0
18	Цэцэрлэгийн барилга худалдан авах, 300 ор /Улаанбаатар, Баянгол дүүрэг, 24 дүгээр хороо/	БШУС	2022-2024	4,800.0	1,216.8	25.0	583.2	12.0	1,800.0	38.0
19	Багшийн хөгжлийн төвийн барилга /Ховд, Жаргалант/	БШУС	2022-2024	7,227.3	1,000.0	14.0	1,816.9	25.0	2,816.9	39.0
20	"Алтанбулаг" чөлөөт бүсийн цахилгаан хангамжийн өргөтгөл /Сэлэнгэ, Алтанбулаг сум/	ЭЗХС	2022-2024	15,634.1	200.0	1.0	3,193.8	20.0	3,393.8	22.0
21	Сэргээн засах эмнэлгийн барилга, 40 ор /Өмнөговь, Даланзадгад сум, 6 дугаар баг/	ЭМС	2022-2024	4,692.0	140.0	3.0	600.0	13.0	740.0	16.0
22	Эх хүүхдийн Эрүүл Мэндийн Үндэсний төвийн "Хүүхдийн зөвлөх поликлиник"-ийн өргөтгөлийн барилга /Улаанбаатар, Баянгол дүүрэг/	ЭМС	2022-2024	20,674.5	468.0	2.0	3,992.3	19.0	4,460.3	22.0
23	Нисэх буудлын өргөтгөлийн барилга /Баян-Өлгий, Өлгий/	ЗТХС	2022-2024	4,495.3	500.0	11.0	350.0	8.0	850.0	19.0
24	Норовлин сумаас Баян-Уул чиглэлийн хатуу хучилттай авто зам, 68.3 км /Хэнтий, Норовлин, Дорнод, Баян-уул /	ЗТХС	2022-2024	75,380.7	1,260.0	2.0	21,856.7	29.0	23,116.7	31.0
25	Баян-Уул сумаас Ульхан боомт хүртэлх хатуу хучилттай авто зам, 50 км /Дорнод, Баян-Уул сум/	ЗТХС	2022-2024	89,360.3	1,080.0	1.0	5,000.0	6.0	6,080.0	7.0
26	Хадлангийн талбайг сэргээх "Борбулан" төсөл /Булган, Баяннуур сум/	ХХААХҮС	2022-2024	3,000.0	300.0	10.0	300.0	10.0	600.0	20.0
27	Үр тариа хадгалах агуулах /Увс, Дорнод/	ХХААХҮС	2022-2024	4,930.8	400.0	8.0	1,049.8	21.0	1,449.8	29.0
28	10/35/6 кВ-ын Баянхонгор дэд станцын өргөтгөл, шинэчлэл /Баянхонгор/	ЭХС	2022-2024	13,296.7	2,453.6	18.0	3,530.4	27.0	5,984.0	45.0
29	Улаанбаатар хотын гэр хорооллын цахилгаан эрчим хүчинд холбогдоогүй, хүчдэлийн уналттай айл өрхүүдийн цахилгаан хангамж /Улаанбаатар/	ЭХС	2022-2024	29,912.8	5,882.6	20.0	7,996.6	27.0	13,879.2	46.0
30	Хилийн анги шинээр байгуулах /Хөвсгөл, Цагаан-Уул/	ХЗДХС	2022-2024	8,339.1	2,000.0	24.0	1,892.0	23.0	3,892.0	47.0
31	Олон угсаатны театрын барилга /Ховд, Жаргалант сум/	СоС	2022-2024	15,758.5	4,200.0	27.0	3,400.2	22.0	7,600.2	48.0